



LAUREA - AMMATTIKORKEAKOULU

RIIHIMÄEN VANKILAN PÄIHTEETTÖMIEN
OSASTOJEN TOIMINNASTA TIEDOTTAMINEN
JA TIEDONKULUN KEHITTÄMINEN



KEHITTÄMISHANKE

KUNTOUTUKSEN OHJAUKSEN
ERIKOISTUMISOPINNOT

Ritva Vuorela

2004 Espoo

ALKUSANAT

Useimmille henkilöille vankila on hyvin tuntematon ja pelottava paikka, josta ei haluta tietää. Tuskin kenenkään tulevaisuuden suunnitelmiin kuuluukaan, että vankila kokemus osuisi omalle kohdalle.

Vankien toimintaohjelmien ja kuntoutuksen lisääntyminen vankeinhoidossa on alkanut 1990-luvulta. Vuosituhannen vaihteessa alkaneet suuret muutokset vankeinhoidossa ovat tuoneet uudistuksia niin, että jokaiselle yli kahden vuoden tuomion saaneelle vangille tehdään rangaistusajan suunnitelma ja mahdollisuus osallistua rikoksettomaan elämäntapaan suunnattuihin ohjelmiin. Tulevaisuudessa suunnitelma tehdään kaikille tuomion saaneille vangeille.

Olen työskennellyt Riihimäen vankilassa noin viisi ja puoli vuotta päihteettömien osastojen kuntouttavan työtoiminnan ohjaajana. Kuntoutuksen ohjaajakoulutuksen kehittämishanketta tehdessäni olen syventynyt erityisesti vankeinhoidossa olleisiin, oleviin ja tuleviin muutoksiin kuntoutuksen näkökulmasta.

Tämän kehittämishankkeen työstäminen koko opiskelun ajan vaihe vaiheelta edeten, on opettanut etsimään ja käsittelemään tietoa sekä soveltamaan sitä käytäntöön. Koulutuksesta saamani tiedon ansiosta olen kyennyt etenemään kehittämishanketta tehdessäni ideologisesta ja teoreettisesta ajattelusta tämän päivän realiteetteihin.

Erityisen kiitokseni haluan osoittaa päihteettömän osaston työryhmälle, joka sitoutui toteuttamaan kehittämishankkeessa esille nousseet ja työryhmässä päätetyt parannukset.

Kiitos vankilan opinto-ohjaajalle Leila Lamminheimolle kannustuksesta ja rohkaisusta, että uskalsin ottaa vastaan tämän haasteen ja mahdollisuuden kuntoutumisen ohjauksen opintoihin.

Toivon, että kehittämishankkeeni anti palvelee Riihimäen vankilan päihteettömän osaston toiminnasta tiedottamista.

Riihimäen vankilan johtaja Jaakko Kopran kanssa käymäni keskustelun perusteella olemme todenneet, ettei tässä kirjallisessa kehittämishankkeessa ilmene sellaista tietoa vankilan toiminnasta, joka on pidettävä salassa.

Riihimäellä, maaliskuun 31pv:nä 2004

Ritva Vuorela

SISÄLLYS

ESIPUHE

1	JOHDANTO.....	1
2	RIIHIMÄEN VANKILAN HISTORIA.....	3
	2.1 Vuosituhannen vaihteen uudistukset	5
	2.1.1 Rikoksettomaan elämäntapaan vaikuttavia toimintaohjelmia	6
	2.1.2 Vankeinhoidon organisaatiomuutos	6
	2.2. Suomen vankeinhoitolaitos.....	6
	2.2.1 Suomen vankeinhoitolaitokseen tulevat uudistukset	7
	2.3 Muutokset Riihimäen vankilan toiminnassa	8
	2.4 Riihimäen vankila sijoittajayksikkönä	9
3	KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITTEET	10
4	PÄIHDEKUNTOUTUS RIIHIMÄEN VANKILASSA.....	10
	4.1. Päihteen työsasto	12
	4.2 Avovankilaosasto	12
	4.3 Päihdekuntoutusosastot	13
	4.3.1 Aloitusjakso	16
	4.3.2 Kuntoutusjakso	16
	4.4 Kuntoutusjakson jälkeiset jatkumot vankeinhoidossa.....	17
	4.5 Kuntoutusjakson jälkeiset jatkumot vankilasta vankeusaikana.....	18
5	KARTOITUSKYSELY JA SEN TUOTOKSET	18
	5.1. Kaavakkeiden jaon perusta	18
	5.2 Kartoituskavakkeissa olevat etukäteistiedot.....	19
	5.3 Kyselykaavakkeiden palauttaneiden tulokset.....	20
	5.4 Vastausten analysointi menetelmät	20
	5.5 Vastausten analysointi.....	21
6	SELVITYKSIÄ TULOKSISTA JA HANKKEEN ETENEMISESTÄ.....	23
	6.1 Työryhmäkokoukset ja niissä esille tulleet esitykset.....	24
	6.2 Kehityshankkeen aikana tulleet uudistukset.....	24
7	POHDINTAA	25
	LÄHTEET	28

LIITTEET

- Liite 1 Rikoksettomaan elämäntapaan suunnatut toimintaohjelmat
- Liite 2 Sijoittajayksikön suunnitelmallinen ja tavoitteellinen toimintaprosessi
- Liite 3 Aloitusjakson kuntouttavan työtoiminnan tavoitteet
- Liite 4 Päihdekuntoutuskerroksen toimintasopimus
- Liite 5 Päihdekuntoutusosaston ohjelman sisältö
- Liite 6 Päihdekuntoutuskerroksen kurinpitomenettely
- Liite 7 Kalterit Taakse® - ryhmien ohjelmasuunnitelma
- Liite 8 Kuntoutumisjakson kuntouttavan työtoiminnan tavoitteet
- Liite 9 Alkutilanteen kartoituskaavake
- Liite 10 Kyselykaavakkeiden yhteenveto
- Liite 11 Tiedoksi kaikille ilmoitus, info- viestivihkosta
- Liite 12 Tiedote pikakuvakkeen luomisesta näyttöpäätteelle

1. JOHDANTO

Opiskelen Laurea ammattikorkeakoulussa kuntoutuksenohjauksen erikoistumisopinnoissa ja koulutukseeni kuuluu 5 opintoviikkoa sisältävä opinnäytetyö. Tässä kehittämishankkeessani olen syventynyt erityisesti vankeinhoidossa olleisiin, oleviin ja tuleviin muutoksiin kuntoutuksen näkökulmasta.

Työni aluksi katsoin aiheelliseksi tehdä katsauksen Suomen vankeinhoidon historiaan. Poimin historiankirjoista niitä asioita, joiden arvioin vaikuttaneen vankiloissa tapahtuneisiin vankien vankeusajan toimintoihin ja siihen mitä asioita on milloinkin pidetty tärkeinä. Erityisesti huomioin vankien rikoksettomaan elämäntapaan ja kuntoutumiseen vaikuttaneita muutoksia.

Perusta vankeinhoidossa tehtävään työhön ovat nykyiset vankeinhoidon tavoitteet, arvot ja toimintaperiaatteet, sekä se mitä keinoja käytetään tavoitteiden saavuttamiseksi.

Käsittelen vuosituhannen vaihteessa tulleet uudistukset vankien sijoitteluun, arviointimenetelmiin ja rangaistuksenajan suunnitelmiin. Minkälaisiin uudistuksiin Suomen vankeinhoidossa on aloitettu vankien kuntoutumisen, neuvonnan ja ohjauksen sekä rikoksettoman elämän saavuttamiseksi

Kerron Riihimäen vankilan toimintaan vaikuttavista muutoksista kuten kesällä 2003 alkaneesta peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeesta sekä vankeinhoidon rakenneuudistuksista, jotka vaikuttavat jo nyt vankilan toiminnassa.

Riihimäen vankilan erityistehtävä Suomen vankeinhoidossa on toimia Etelä-Suomen alueen sijoittajayksikkönä. Pohdin miten tämä vaikuttaa vankilan toimintaan päihdekuntoutuksen osalta.

Teen katsauksen päihdeettömien osastojen toimintaan niiden aloittamisesta lähtien ja lisäksi käsittelen Riihimäen vankilan eri päihdekuntoutus osastojen toimintaa ja periaatteita.

Lähtökohtana kehittämishankkeelle on ne osatekijät ja toimintamallit joista muodostuu tämän päivän päihdeettömien osaston toiminta. Kerron myös päihdeettömän osaston vankien toimintaohjelmista, vankien sitoumuksista, kurinpitomenetelystä, arvioinneista ja heille tehtävistä lausunnoista kuntoutuksen aikana sekä mitkä kuntoutusjatkumot ovat mahdollisia vankeinhoidon sisällä tai vapautteen suuntautuvissa kuntoutusjatkumoissa.

Olen työssäni tietoisesti jättänyt huomioimatta tuomioiden täytäntöönpanoon ja rangaistuksen toteuttamiseen sekä turvallisuuteen liittyvät tekijät.

Tämän raportin tarkoitus on myös antaa tietoa Riihimäen vankilan päihteettömien osastojen toiminnasta koko henkilökunnalle.

Syksyllä 2003 työpaikallani tekemäni kyselyn avulla olen pyrkinyt kartoittamaan, kuinka paljon vankilan henkilökunnan keskuudessa tiedetään päihteettömän osaston toiminnasta, haluttaisiin tietää tai parantaa. Minkälaisia yhteistyön muotoja voisi kehittää eri henkilöstöryhmien välille sellaiseksi toiminnaksi, joka tukisi päihteettömien osastojen toimintaperiaatteiden ja tiedon välittämistä kaikille yhdenmukaisena. Kyselykaavakkeista tulleiden tietojen pohjalta teen yhteenvedon sekä seuraan mahdollisten muutosten toteutumista.

Työssäni olen käyttänyt toimintatutkimuksen menetelmää, jossa olen kyselyssä esille nousseitten asioiden pohjalta seurannut alkaneita muutoksia.

”Toimintatutkimuksessa tutkija osallistuu tutkittavan yhteisön toimintaan ja pyrkii ratkaisemaan tietyn ongelman yhdessä yhteisön jäsenten kanssa”. (Heikkinen, Huttunen, Moilanen 1999, 64)

Kyselylomakkeiden palauttaneiden työtovereitteni vastaukset painottuvat tiedonkulun ja tiedottamisen vähäisyyteen sekä haluun parantaa päihteettömien osastojen työntekijöiden tiedonkulkua ja yhteistyötä. Suurin osa vastanneista koki tiedonvälityksen verkossa mahdolliseksi. Tiimityöstä ei vastaajilla ollut tietoa ja epäiltiin tiimityöhön sitoutumista.

Kehittämishankkeen kyselykaavakkeissa olleitten kysymysten tuomat muutokset päihteettömien osastojen tiedonkulkuun on ollut merkittävä vankilan verkkoon laaditun Info ja viestivihkon muodossa. Olen hankkeen aikana aktiivisesti osallistunut ja huomionnut tapahtuneita muutoksia sekä pyrkinyt toiminnallani vaikuttamaan niiden toteutumiseen.

2. RIIHIMÄEN VANKILAN HISTORIAA

”Vankeuden tuleminen nykyisen rangaistusjärjestelmämme perustaksi ja miltei sen pääsisällöksi ei pohjaudu sattumaan sen enempää kuin lainlaatijan oikeuhinkaan, vaan tämä on tapahtunut aatteellisen edistyksen ja tapojen parantamisen ansiosta.” (Foucault 1980, 262)

Riihimäen vankilan rakennustyöt aloitettiin vuonna 1929 ja kaikki rakennustyöt vankilassa tehtiin vankityövoimalla. Laitos toimi silloin varavankilan nimellä. Kun vankila valmistui 1939, muuttui nimi Riihimäen keskusvankilaksi. Vankilan läheisyydessä oli maatila, jossa vangit huolehtivat karjasta, ja ympärillä oleva suo muokattiin viljelysmaaksi, niin että 1960-luvulla oli viljeltyä peltopinta-alaa 203 hehtaaria. Vankien työtoimintana olivat erilaiset maatalouden työt ja rakennustyöt. Vuosina 1931- 1932 valmistui muurien sisälle työhuonerakennus ja 1948 valmistui työhuoneiden yhteyteen ammattikoulun vaatima lisärakennus. Ammattikoulun perustamisesta Riihimäen vankilaan saadaan kiittää vuorineuvos, kurtushuonevanki Petter Forsströmiä. Hänen lähettämiensä monien kirjeiden, anomusten ja lahjoitusten ansiosta saatiin hanke toteutumaan. Koulu aloitti toimintansa lahjoittajiensa omistuksessa. Yhtenä hankkeen edustajista Petter Forsström oli 18.1.1949 järjestetyssä tilaisuudessa antamassa lahjakirjan valtion edustajille. Koulurakennus kuuluu siis valtiolle, mutta ammattikoulu toimii vielä tänä päivänä säätiön rahoituksella. (Takala 1997, 39 -50)

Vielä 1960-luvulla vankilan maatilalla eläinten hoidosta huolehti noin 14 vankia ja muissa maatilalla töissä työskenteli päivittäin 50- 60 vankia. Maatilalla eläinten parissa työskentelevät vangit eivät asuneet muurien sisällä, vaan heidät oli majoitettu maatilalle.

Työhuonerakennuksessa oli konepuuseppien, penkkipuuseppien, maalarien, verhoilijoiden, kirjansitojien, suutareiden ja räätäleiden työhuoneet. Nämä työhuoneet antoivat työpaikan noin sadalle vangille. Ammattikoulun tiloissa oli konepaja-, luokka- ym. huoneet. Kymmenen kuukautta kestävä teoriaopetuksen jälkeen vangit siirtyivät tuottavaan työhön. Työtoiminnassa pyrittiin käytännöllisen työhöjauksen ja opettamisen ohella antamaan teoreettista kurssimuotoista opetusta eri ammateissa. (Mts. 1997, 237 -238)

Vankilassa annettiin myös kansakouluopetusta (ei ammattikoulun puolella) kansakoulun käymättömille. Pääasiassa opetus- ja kasvatustoiminta tapahtui iltaisin ja siitä huolehtivat pastori ja kolme opettajaa. (Mts.1997, 238)

Vuonna 1948 vankilaan hankittiin keskusradio, joka mahdollisti kaikkien vankien tiedonsaannin ulkomaailmasta seuraamalla Yleisradion ohjelmia. Keskusradiossa esitettiin myös itse valmistettuja ohjelmia. Vankikirjastolla on ollut aina tärkeä osa vankien vapaa-ajan vietossa ja itseopiskelussa. Vankilan kirjaston välityksellä vangilla oli myös mahdollisuus lainata kirjoja Riihimäen kaupunginkirjastosta. Riihimäellä oli noin kolmasosa luku- ja kirjoitustaidottomia vankeja. Vankilan omien opettajien lisäksi toiset vangit tekivät myös opetustyötä opettamalla vankitovereitaan lukemisessa. (Mts. 1997, 239)

Ei turhaan korosteta sitä, että Riihimäen vankila on ollut edelläkävijä vankeinhoiton ja vankien koulutuksen/ kuntoutuksen suhteen, joka alkoi jo 1940-luvulta. Vangilla on ollut mahdollisuus rangaistuksen aikana saada kansakoulun päästötodistus, käydä ammattikoulu ja saada myös työkokemusta.

1970-luvulla alettiin profiloida vankiloita, minkä seurauksena lopetettiin Riihimäen keskusvankilan maataloustoiminta ja tila luovutettiin Valtion Polttoainekeskukseen hallintaan. Samassa yhteydessä 50- 60 vankia työllistäneet räätälin- ja suutarintyöpajat siirrettiin Huittisten varavankilaan vuonna 1974. Jäljelle jäi vain pieni- muotoinen kotitarveverstas. (Mts. 1997, 241)

1975 tapahtunut muutos vankisijoittelussa muutti vankiaineksen. Tähän asti oli vankiaines ollut nuoria, ensikertalaisia, miespuolisia kuritushuonevankeja ja ammattikasvatusta saamassa olevia vankeja. Tämän uudistuksen myötä vankila täyttyi nopeasti moninkertaisista rikoksenuusijoista, ja se aiheutti melkoisia ongelmia. Vankimäärä, joka oli ollut 300 -400 vankia, nousi muutoksen myötä 600 vankiin. Järjestysrikkomukset lisääntyivät ja henkilökunnan mitoitus oli liian pieni niin suureen vankimäärän nousuun. Ennen vangin vapaa-aika oli ollut varsin kevyesti valvottua, nyt vapaa-aikaa jouduttiin voimakkaasti rajaamaan. Seurauksena tästä oli tyytymättömyyttä vankien keskuudessa ja syömälakko, joka levisi myös muihin Suomen vankiloihin. Tästä ajankohdasta lähtien on katsottu, että huumaavien aineiden väärinkäyttö on lisääntynyt. (Mts. 1997, 241)

Vankimäärä on laskenut 1980 - 1990-luvuilla johtuen vankien sijoittelumääräysten ja aluejakojen muuttumisesta. Lain yhdyskuntapalveluksesta (12.12.96) on katsottu vähentäneen noin 10 % vankeustuomioista. (Suomen säädöskokoelma 1996, laki N:o 66)

Samaan aikaan on vankiaines merkittävästi muuttunut ja vaikeutunut. Väkivalta- ja huumausainerikoksista tuomittujen vankien määrät sekä ammattimaisemman rikollisuuden kasvu on noussut. Vankien päihdeongelmat, huonontunut terveydentila, syrjäytyneisyys ja moniongelmaisuus ovat yleistyneet. Päihdeongelmiin on pyritty tarttumaan jo vuosikausia erilaisin toimenpitein, kuten tiukennetulla valvonnalla.

(Vankeinhoitolaitoksen henkilöstön sopeuttaminen 2000, Dno:324/54/00:7)

Huumausainepoliittisen toimikunnan mietinnössä ehdotettiin, että vankeinhoidossa tulee vahvistaa ja aktivoita kuntoutus- ja koulutusohjelmia, joilla voidaan tukea vangin kykyä vastustaa huumeita ja vapautua riippuvaisuudesta. Tämä mietintö oli ilmeisesti alkusysäys päihteettömien vankiosastojen perustamiselle. (Komitteamietintö 1997,10)

Kuntoutuspalvelujen etuudet koskevat myös vankia ja määräytyvät vuodelta 1991 peräisin olevan kuntoutuslainsäädännön perusteella. Laissa määritellään eri viranomaisten ja organisaatioiden lakisääteiset kuntoutustehtävät.

Tässä laissa on katsottu kuntoutuksen perusteeksi työkyvyn heikkeneminen tai vakava sosiaalisen syrjäytymisen uhka. (Kuntoutuslainsäädäntö 1991, 604-628/1991)

2. 1 Vuosituhannen vaihteen uudistukset

”Neljännesvuosisata sitten voimaan astuneen rangaistusten täytäntöönpanoasetuksen perusteluihin kirjoitettiin selkeästi näkyviin ajatus, että vapausrangaistusta voitiin perustella ainoastaan rangaistusuhan rikollisuutta ehkäisevällä vaikutuksella ja sillä, että vangit vapaudenmenetyksen aikana olivat yhteiskunnalle vaarattomia. Vaikka työnteolla ja koulutuksella vankilassa katsottiin olevan merkitystä rangaistuksen jälkeisen toimeentulon kannalta, ei sillä nähty olevan suoranaista vaikutusta tulevaan rikollisuuteen.” (Vankeinhoidon koulutuskeskuksen oppikirja 1/2003,7)

2. 1. 1 Rikoksettomaan elämäntapaan vaikuttavat toimintaohjelmat

” Erilaisten kuntouttavien toimintaohjelmien tavoitteena on lisätä vangin elämähallintaa ja sosiaalisia valmiuksia sekä vähentää hänen uusintariskiään ja siihen usein liittyvää päihde- ja väkivaltakäyttäytymistä”.

(<http://www.vankeinhoito.fi/15982.htm>) Työhöni olen liittänyt tiivistelmän Suomen vankeinhoidossa käytössä olevista toimintaohjelmista. (liite1)

2. 1. 2 Vankeinhoidon organisaatiomuutos

Vuonna 2001 oli vankeinhoidossa suuri organisaatiomuutos. 1.8.2001 perustettiin Oikeusministeriön alaisuuteen Rikosseuraamusvirasto, johon kuului Vankeinhoitolaitos ja uutena Kriminaalihuoltolaitos.

Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltoyhdistyksen periaateohjelmassa ja lähiajan toimintalinjoissa käsitellään ne tehtävät, tavoitteet, arvot, periaatteet ja keinot joiden mukaan toimintaa kehitetään. (Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltoyhdistyksen periaateohjelma sekä lähiajan toimintalinjat).

2. 2 Suomen vankeinhoitolaitos

"Vankeinhoito on osa rikosoikeudellista seuraamusjärjestelmää. Vankeinhoitolaitos panee täytäntöön tuomioistuinten määräämät vankeusrangaistukset ja sakkonmuuntorangaistukset sekä huolehtii tutkintavankeuden toimeenpanosta".
(<http://www.vankeinhoito.fi/>)

Laki rangaistusten täytäntöönpanosta asettaa vankeinhoidossa Vankeinhoidolle ne vaatimukset joiden mukaan täytäntöönpano on järjestettävä. Rangaistus on lain mukaan vangille pelkkä vapaudenmenetyks. Vangille voi määrätä muita rajoituksia siinä määrin kuin vankilassa pitämisen varmuus ja järjestys vaativat.
(<http://www.vankeinhoito.fi/>)

Vankimäärät ovat nousseet Suomen vankiloissa 2000-luvulla ja tästä aiheutuva tilanahtaus ja turvallisuuskysymykset ovat varteenotettavia asioita suunniteltaessa kuntouttavia ohjelmia vankiloihin. Yhtenä merkittävänä asiana pidän myös vankiloiden uudis- ja korjausrakentamisen tuomia turvallisuuden ja kuntoutuksen toteutumiseen vaikuttavia seikkoja.

2. 2. 1 Suomen vankeinhoitoon tulevat uudistukset

Suomen vankeinhoidossa on tämän vuosituhannen alussa käynnistynyt kaksi merkittävää uudistushanketta. Vankeinhoidon rakenteiden ja toimintatapojen uudistushanke (RAKE-hanke) ja Uusi vankeuslaki, jotka on tarkoitus ottaa käyttöön yhtä aikaa vuonna 2005.

- Vankeinhoidon rakenteiden ja toimintatapojen uudistushanke

Kyseessä on oikeusministeriön asettama vankeinhoitolaitoksen ja siihen kuuluvien laitosten organisaation, henkilöstön ja toimintatapojen kehittämistä valmisteleva hanke: jonka tehtävänä on:

◇ valmistella suunnitelma vankeinhoidon organisaation, hallinto- ja toimintamallin sekä laitosverkon kehittämiseksi tämän vuosikymmenen aikana.

◇ tehdä ehdotus vankiloiden henkilöstörakenteen ja henkilöstöryhmien työnjaon kehittämisestä sekä eri toimintojen järjestämistä koskevista kehittämistoimista.

◇ valmistella ehdotus tarvittavien muutoksien toteutumisesta ja niihin tarvittavien toimenpiteiden aikataulusta.

- Vankeuslain uudistus

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen käsittävä hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella vuonna 2004. Kokonaisuudistus sisältää ehdotuksen uudeksi vankeuslaiksi, tutkintavankeuslaiksi ja ehdonalaista vapauttamista koskeviksi rikoslainsäännöiksi.

Uudistuksessa vankeinhoidon tavoitteeksi asetetaan uusintarikollisuuteen vaikuttaminen. Suunnitelmalliseen ja vaikuttavampaan vankeinhoitoon pyritään vahvistamalla jokaiselle vangille yksilöllinen rangaistusajan suunnitelma, joka sisältäisi määräykset vangin toimintaan osallistumisesta, ehdonalaisesta vapautumisesta ja poistumisluvista. Vapautuvan vangin rangaistusajan suunnitelmaa tehtäisiin yhteistyössä kriminaalihuoltolaitoksen sekä työ- ja sosiaaliviranomaisten kanssa. Uusimisriskin vähentämiseen tähtäävien toimintaohjelmien osuutta vankien ajankäytössä on myös tarkoitus lisätä. Vankitilojen tulee vastata yleisessä lainsäädännössä asuintiloille asetettuja vaatimuksia vuoteen 2011 mennessä. Nämä

valtakunnalliset uudistuksen vaikuttavat tulevaisuudessa paljon myös Riihimäen vankilan toimintaan.(<http://www.om.fi/14355.htm>)

2. 3 Muutokset Riihimäen vankilan toiminnassa

Riihimäen vankilassa alkoi kesällä 2003 vankilan peruskorjaus ja uudisrakentamishanke. Neljään vaiheeseen jaetun remontin ensimmäinen vaihe on vaikuttanut niin, että osaa vankien normaalitoiminnoista on jouduttu rajaamaan. Henkilökunnan päivittäistoimintoihin on myös tullut erilaisia muutoksia rakennushankkeen myötä. Perusparannuksen ensimmäisessä vaiheessa korjataan osittain käyttämättä ollut sellisiipi, kirkkosali ja henkilökunnan toimisto- ja valvontatilat. Lisäksi rakennetaan väestösuoja. Ensimmäinen vaihe valmistuu tämän vuoden toukokuuhun mennessä. Ensi vuonna vankiluku laskee 214:sta noin 190:een vankiin, kun nykyään käytössä olevat siivet remontoidaan. Peruskorjauksen tuomien uudistusten jälkeen vankiluku kasvaa nykyisestä 214:stä 225:ään. Vankilan turvallisuus tehostuu peruskorjauksessa, kun osastojen määrää lisätään ja niiden koko pienenee. Vankilaan valmistuu nykyisten 12 osaston sijaan 19 osastoa. Koko remontin on suunniteltu olevan valmiina joulukuussa 2005.(Kopra 2004)

2. 4 Riihimäen vankila sijoittajayksikkönä

Vankien sijoittamisesta rangaistuslaitoksiin on vankeinhoitolaitoksesta annetun asetuksen (134/1986) 3§:n 1 momentin 3 kohdan (139/1998) mukaan oikeusministeri vahvistanut yleisohjeet vankien laitoksiin sijoittamiseksi. Oikeusministeri on antanut 28.4.2000 tämän nojalla päätöksen vankien sijoittamisesta ja vankeinhoito-osasto on antanut päätöksen soveltamisesta ohjeen.

Riihimäen vankilan alueellisena erityistehtävänä on toimia toisena Etelä-Suomen vankeinhoitoalueen sijoittajayksikkönä. Vankilaan toimitetaan Etelä-Suomen vankeinhoitoalueelta yli kahden vuoden rangaistuksen saaneet yli 20-vuotiaat miesvangit sijoitusvankilaan määräämistä varten. Ne vangit, joiden kotipaikka on Espoo, Helsinki, Kauniainen tai Vantaa toimitetaan toisena sijoittajavankilana toimivaan Helsingin vankilaan.

Sijoittajayksikössä vangille tehdään Riski- ja tarvearvio sekä alustava Rangaistuksen ajan suunnitelma (Rita ja Ransu). Rangaistuksen ajan suunnitelmaan kirjataan ne tekijät, jotka ylläpitävät vangin rikollista käyttäytymistä ja joiden muuttamiseksi tulee vankeusaikana työskennellä. Riski- ja tarvearvion perusteella selvitetään toiminnan ja turvallisuuden kannalta vangille parhaiten soveltuva sijoituspaikka ja tehdään sijoituspäätös.

Vaikka vangista tehdään arvioita, niin se ei takaa, että vanki automaattisesti ohjautuisi ”kuntoutumisputkeen”. Vangilla on oikeus halutessaan anoa kuntoutusta. Turvallisuuteen ja terveyteen liittyvät tekijät on aina myös otettava huomioon sekä onko kuntoutumistarjontaa omassa vankilassa, vai tarvitseeko sitä saada kseen anoa toiseen vankilaan.

Riihimäen vankilan sijoittajayksikön suunnitelmallinen ja tavoitteellinen toimintaprosessi muodostuu kolmesta eri vaiheesta. (liite 2)

Ensimmäisessä vaiheessa määritellään ja kartoitetaan rikoksen uusimisriskin kannalta keskeiset tarve- ja vaikutusalueet ja selvitetään vangin yksilölliset tarpeet ja edellytykset sekä laitosturvallisuutta koskevat näkökohdat.

Toisessa vaiheessa täydennetään, tarkennetaan ja päivitetään sekä arvioidaan vangin rangaistusajan suunnitelman toteutumista.

Kolmannessa eli vapautumisvaiheessa sisältönä on vapautteen valmentaminen. (om. Rkvpal1/toiminta/sijoittajyksikkö)

3. KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITTEET

Syksyllä 2003 tekemäni kyselyn avulla olen pyrkinyt kartoittamaan kuinka paljon vankilan henkilökunnan keskuudessa tiedetään päihteettömän osaston toiminnasta, haluttaisiin tietää tai tiedonkulkua parantaa. Mitä yhteistyön muotoja voisi kehittää eri henkilöstöryhmien välille sellaiseksi toiminnaksi, joka tukisi päihteettömien osastojen toimintaperiaatteiden ja tiedon välittämistä kaikille.

Tein kyselykaavakkeista tulleiden tietojen pohjalta yhteenvedon jonka esittelin laajassa päihteettömien osastojen kokouksessa.

Kokouksessa esitettyjen asioiden pohjalta osallistun, uudelleen käyttöön otetun työryhmän kokouksiin ja kirjaan sekä tiedotan eteenpäin käsittelemiämme asioita.

Seuraan myös Info- ja viestivihkon toteutumista ja siihen kirjattuja asioita sekä sitä, ketkä käyttävät kyseistä kansiota.

Työni tavoitteena on yhteistyön ja tiedonvälittämisen kehittäminen eri henkilöstöryhmien välille sellaiseksi toiminnaksi, joka tukisi päihteettömän osaston toimintaperiaatteiden saamisen kaikille yhdenmukaisena.

Tämän työn tarkoitus on myös antaa tietoa Riihimäen vankilan päihteettömien osastojen toiminnasta koko henkilökunnalle.

4. PÄIHDEKUNTOUTUS RIIHIMÄEN VANKILASSA

Päihdeongelmallisella vangilla on oikeus saada vastaavia päihdehuollon palveluja kuin vapaudessa ottaen huomioon vankeinhoidon säännökset. (PHL1986, 7 ja 8§)

Huumausainestrategia 1997 (KM 1997,10) huumausainepoliittisen toimikunnan jättämässä mietinnössä toimikunta ehdotti, että vankeinhoidossa tulee vahvistaa aktiivisia - ja koulutusohjelmia, joilla voidaan tukea vankien kykyä vastustaa huumeita ja vapautua riippuvuudesta. Vankila-aikaista huumeiden ehkäisyä tulisi kehittää niin, ettei vankilassa rekrytoidu uusia huumeiden käyttäjiä ja ettei käyttö jatku vankeusaikana.

Vankeinhoidon päihdestrategia

Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategian (1999- 2001) kolme osaa luovat pohjan vankiloissa tehtävälle päihdekuntoutustyölle.

Ensimmäisessä osassa ilmaistaan päihdetyön päämäärät, toimintaperiaatteet ja tavoitteet joihin jokaisen vankeinhoidossa työskentelevän tulee omassa työssään pyrkiä:

- päihteiden tarjonnan ja päihderikollisuuden ehkäisy
- päihteiden kysynnän ehkäisy
- päihteiden käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisy ja
- päihdeongelmaisen vangin kuntoutusjatkumon turvaaminen yhteistyössä vangin kotikunnan kanssa.

II-osa pitää sisällään käytännön päihdetyön oppaan, jossa esitetään toimenpiteitä päihdeongelman torjunnan tehostamiseksi vankiloissa.

III-osa käsittelee sitä miten vankiloissa tehtävää päihdetyötä seurataan.

(Vankeinhoidon päihdestrategia 1999 - 2001)

Riihimäen vankilan päihdeettömien osastojen toiminta muodostuu useiden ammattikuntien yhteistyöstä. Näiden henkilöiden työ vankien päihdekuntoutuksen suunnitelmallisessa etenemisessä ja tiedon välittämisessä on erityisen tärkeää.

Riihimäen vankilassa on jokaisella vankiosastolla oma päiväjärjestys. Päiväjärjestys sisältää sen, milloin avataan ja suljetaan sellien ovet, mitä toimintaa kuuluu mihinkin päivään ja mihin kelloaikaan. Vangit kuljetetaan vartioituina eri toimintoihin, tapaamisiin, sairaanhoitajien/lääkäreiden vastaanotoille, opiskelemaan, erityistyöntekijöiden vastaanotoille ja ulkoiluun. Vartijat huolehtivat myös vankien

vartiointista toimintojen aikana sekä kuljetuksesta takaisin omalle vankiosastolle. Päihdeettömien osastojen vankien toiminta-aikataulut ja kuljetukset on suunniteltu tapahtuvaksi eri aikaan kuin muiden vankilan osastojen vankien.

Riihimäen vankilassa toimii kolme toiminnaltaan erilaista päihdekuntoutusosastoa. Päihdekuntoutusosaston ja päihdeettömän työosaston toiminta on aloitettu 1.12.1996. Vangit asuvat erillään muusta vankijoukosta ja ovat tekemisissä vain oman osastonsa vankien kanssa.

4. 1 Päihdeettömän työosasto

Päihdeettömän työosasto on tarkoitettu niille vangeille joilla ei ole päihdeongelmaa tai jotka pystyvät olemaan vankilassa ilman päihdeitä. Kaikki osastolla olevat vangit sitoutuvat päihdeettömyyteen ja antamaan huumevirtsanäytteen ja puhalluskokeen aina pyydettyään. Vankien työ on urakaluonteista alihankintatyötä ja työn tulee täyttää asetetut laatuvaatimukset. Työskentely vaatii vangeilta tarkkuutta, huolellisuutta, omatoimisuutta, motivaatiota ja pitkäjänteisyyttä. Osastolle voi haakeutua vankilan suljetuilta ja päihdeettömältä osastolta. Osastolle pääsemisen edellytyksenä on päihdeettömyyden lisäksi moitteeton käytös, kyky tulla toimeen toisten vankien kanssa sekä toimiminen yhteistyössä henkilökunnan kanssa.

4. 2 Avovankilaosasto

Riihimäen vankilan kuntouttavan avovankilaosaston toiminta käynnistyi 1.8.2002, jolloin ensimmäiset vangit pääsivät siirtymään osastolle. Avovankila osasto on tarkoitettu Riihimäen vankilan tai muun vankilan päihdekuntoutusjaksojen onnistuneesti läpikäyneille vangeille, joiden jatkosuunnitelmaa osastolle siirtyminen tukee. Osastolle siirtyminen edellyttää laadittua kuntoutussuunnitelmaa, ja että vangin työ- tai opiskelupaikka on järjestetty.

Avovankilaosastolla vangit sitoutuvat päihdeettömyyteen ja antavat pyydettyään virtsanäytteen tai puhalluskokeen päihdeettömyytensä todistamiseksi. Vangeilta odotetaan kykyä toimia yhteisöllisesti. Osastolta vangin on mahdollisuus käydä opiskelemassa eri oppilaitoksissa, käydä siviilitöissä tai tehdä töitä ohjatusti vankilan alueella.

Vankiosaston toiminta perustuu yhteisöllisyyteen ja viikoittain pidetään yhteisökokous jossa keskustellaan osaston toimintaa liittyvistä asioista.. Kuntoutusosaston erityisohjaaja osallistuu viikoittain pidettäviin yhteisökokouksiin ja kuntoutussuunnitelmien tekoon avo- osaston ohjaajien ja vangin kanssa.

Vangit ovat rangaistusajan suunnitelmaan kuuluvalla avovankilajaksolla, joten jokaiselle vangille pidetään kuntoutussuunnitelmapalaveri jossa päivitetään ja tehdään jatkosuunnitelma rangaistusajalle tai vapautumissuunnitelma.

4. 3 Päihdekuntoutusosastot

Tänä päivänä samalla päihdekuntoutusosastolla asuvat aloitusjakson ja kuntoutumisjakson vangit, johtuen talossa meneillään olevan korjaus- ja uudisrakentamishankkeen vuoksi tehdystä koko vankilan tilojen uudelleen järjestelystä. Osastolla on 13 vankipaikkaa ja toiminta perustuu kognitiivisen ja yhteisöllisyyden periaatteen pohjalle. Ohjaajat vastaavat yhdessä vartijoiden kanssa osaston toiminnan ohjaamisesta senkaltaisen yhteisöllisyyden periaatteella, mikä on vankilassa mahdollista. Osasto on erikoistunut vaikeasti sijoitettavien moniongelmaisten vankien kuntoutumisen suunniteluun ja toteutukseen yhdessä vankilaviranomaisten ja kotikuntien viranomaisten kanssa.

Päihdekuntoutusosastot on tarkoitettu alkoholin-, huumeiden- tai sekakäyttäjille. Osastolla kaikki vangit sitoutuvat päihteettömyyteen ja todistavat käyttämättömyytensä antamalla joka aamu virtsanäytteen.

Vangin ”polku” päihteettömälle osastolle

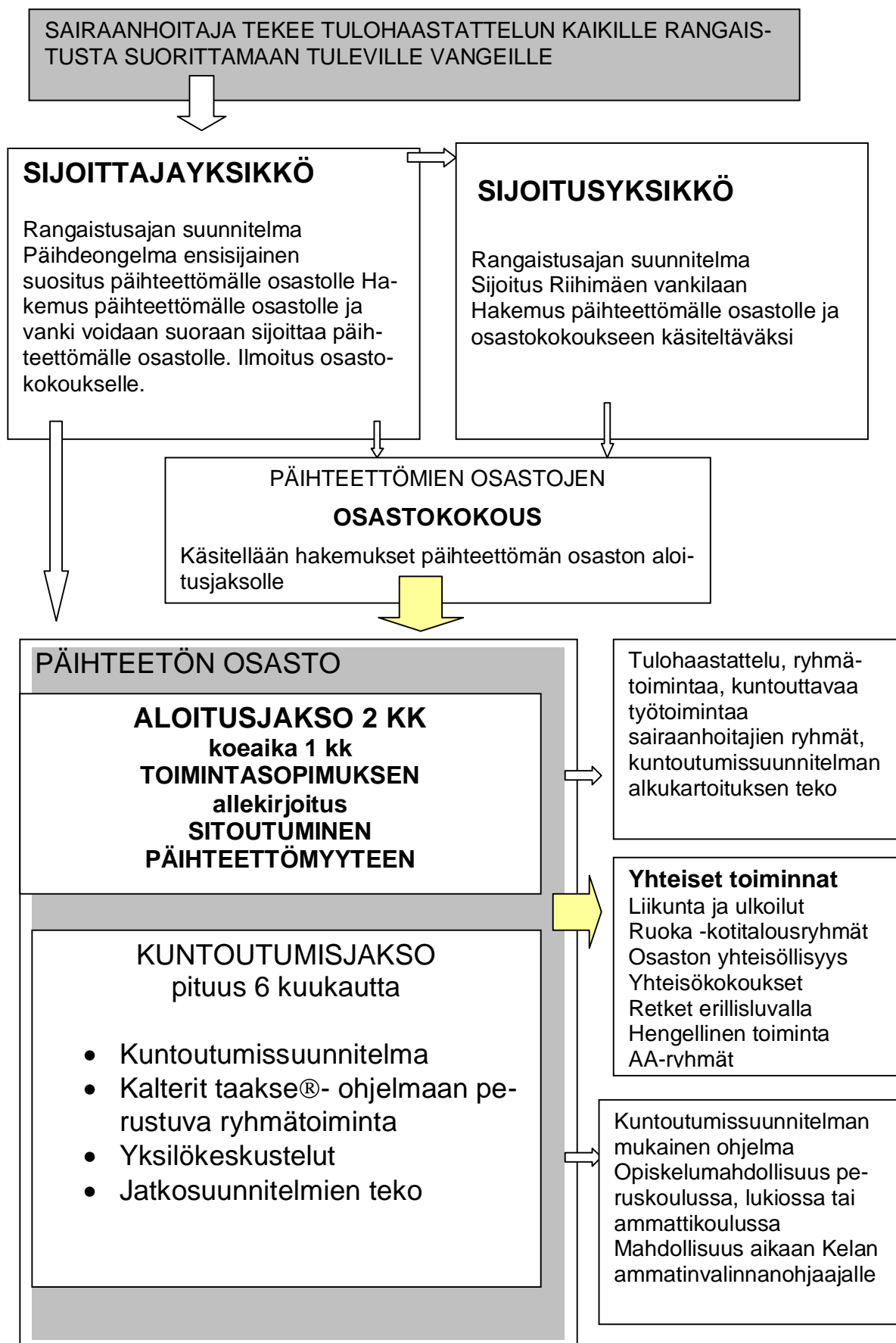
Sairaanhoidajat haastattelevat vangin tulohaastattelussa, jossa arvioidaan vangin terveys, päihderiippuvuus, päihteiden käyttöön liittyvien tartuntatautien ehkäisyyn ja hoitoon liittyvät toimenpiteet. Kuntoutuksen tarve kartoitetaan ja motivoidaan tarvittaessa päihdekuntoutukseen.

Yli kahden vuoden tuomion saaneille vangeille tehdään Riski ja tarvearviointi sekä Rangaistusajan suunnitelma ja arvioidaan kuuluuko päihdeongelman ratkaiseminen ensisijaisiin tavoitteisiin. Vangille kerrotaan mahdollisesta päihdekuntoutuksesta tuomion aikana ja selvitetään vangin terveydelliset tekijät. Kun sijoittajyksikön tekemässä rangaistusajan suunnitelmassa todetaan päihdeongelman

hoito ensisijaiseksi tavoitteeksi, voi vangin ilman osastokokouksen päätöstä siirtää päihdekuntoutusosastolle.

Muuten vanki tekee hakemuksen halutessaan päihteettömälle osastolle, ja hakemuksen pohjalta päihteettömän osaston ohjaaja käy haastattelemassa vangin. Haastattelussa selvitetään vangin motivaatio päihteettömyyteen. Hakemus esitellään osastokokouksessa, jossa saadaan myös valvontapuolen selvitys siitä, onko vangilla huumevelkoja tai osallistuuko hän huumeiden myyntiin vankilassa.

PÄIHTEETTÖMÄN OSASTON TOIMINNAN KAAVIO



Aloitusjakson toiminta muodostuu ensimmäisen kuukauden koeajasta, jolloin on mahdollisuus katkaista päihdekierre, hoitaa vieroitusoireita ja selvittää jatkomotivaatiota. Sairaanhoitajien terveydestä ja päihteidenkäytön vaikutuksista pitämät tieto- ja keskusteluryhmät kuuluvat aloitusjakson ohjelmaan. Kognitiivisia taitoja opetellaan keskustelu-, toiminta- ja kotitalousryhmissä sekä yhteisöllistä toimintaa yhdessä osaston muiden vankien kanssa. Liikunta- ja rentoutusryhmät kuuluvat myös vangin viikko-ohjelmaan. Kolme kertaa viikossa on kuntouttavaa työtoimintaa, jossa opetellaan kädentaitoja, keskittymiskykyä ja pitkäjänteisyyttä sekä ryhmässä toimimista aloitusjakson tavoitteiden mukaisesti. Aloitusjakson kuntouttavan työtoiminnan tavoitteista on (liite 3).

Ensimmäinen kuukausi on koeaika, jonka jälkeen on vangilla mahdollisuus lähteä osastolta, jos hänestä tuntuu, ettei jaksa tai ei ole motivoitunut osaston ohjelmaan. Kun vanki päättää jatkaa osaston aloitusjaksolla, hän kirjoittaa osaston ylivartijan ja ohjaajan kanssa päihdekuntoutuskerroksen toimintasopimuksen (liite 4), jossa molemmat osapuolet sitoutuvat noudattamaan päihteettömän osaston toimintaperiaatteita. Asiat käydään kohta kohdalta läpi, niin että vanki ymmärtää mihin hän on sitoutunut. Samalla vangin kanssa käydään läpi myös Päihdekuntoutuskerroksen ohjelma (liite 5) ja päihdekuntoutuskerroksen kurinpitomenetelystä (liite 6), jossa kerrotaan mitkä asiat ovat rikkeitä ja mitä niistä seuraa sekä ne asiat jotka johtavat osastolta poistamiseen. Onnistuneen kahden kuukauden aloitusjakson jälkeen vanki voi hakea puolen vuoden kuntoutumisjaksolle. (Rkvpal1/toiminta/päihteetön/info-aviestivihko)

4. 3. 2 Kuntoutusjakso

Kuntoutusjakson aikana vangilla on mahdollisuus kehittää elämänhallinta- ja ryhmätyötaitoja, pohtia syvällisemmin päihteidenkäytön ja rikosten syitä sekä lisätä itsetuntemusta. Ryhmien ohjaamisen pohjana on käytetty Kalterit taakse ® hoito-ohjelmaa. Kurssi on päihdeongelmallisille ja rikostaustaisille henkilöille tarkoitettu, strukturoitu hoito-ohjelma. Ohjelmassa keskitytään päihde- ja rikoskierrettä ylläpitävien ajattelu- ja toimintamallien muuttamiseen. Työssäni on liitteenä Kalterit taakse ® ryhmien ohjelmasuunnitelma (liite 7), josta käy ilmi mihin asioihin ryhmissä paneudutaan.

Kuntoutumisjaksolla vangeille tehdään yksilöllisiä jatko- ja opintosuunnitelmia koskien lopputuomiota ja/tai vapautumista. Kuntouttava työtoiminta on kolme kertaa viikossa ja vanki etenee yksilöllisen kuntoutussuunnitelman ja tavoitteiden mukaisesti. Kuntoutusjakson kuntouttavan työtoiminnan tavoitteet (liite 8)

Aloitus- ja kuntoutusjaksoilla tehdään vangille henkilökohtainen kuntoutussuunnitelma, jota päivitetään noin 6-8 viikon välein. Kuntoutussuunnitelma ja seurantalaverit pidetään aina niin, että läsnä tilanteessa ovat ohjaajat ja vanki. Päähteettömän osaston vangin kuntoutussuunnitelmaan kirjataan myös kuntouttavan työtoiminnan arvioinnit.

Kuntoutussuunnitelman tiedot kirjataan kuntoutusjakson päätyttyä lausuntona Rangaistusajan suunnitelmaan. Vanki saa osastolla ollessaan vankilan psykologin ja papin palveluja, heidän kirjoittamansa lausunnot ja arviot ovat merkittäviä vangin hakiessa eri toimintaohjelmiin.

Vankilan opinto-ohjaaja kanssa vangin on mahdollisuus selvittää opiskelumahdollisuuksia ja sopia opiskelusta. Opinto-ohjaaja kirjoittaa lausunnon vangin edistymisestä opinnoissaan.

Päähteettömän osaston vangilla on mahdollisuus kuntoutumisjakson aikana saada peruskoulu- tai lukio -opetusta. Opetus tapahtuu muista vangeista erillään, joko opettaja tulee vankiosastolle opettamaan tai koulussa on varattu erillinen luokkahuone opetusta varten. Vankilan ammattikoulu järjestää erillisopetuksena päähteettömien osastojen vangeille Atk- ja autokouluopetusta.

(Rkvpal1/toiminta/päiheteetön/info-aviestivihko)

4. 4 Kuntoutusjakson jälkeiset jatkumot vankeinhoidossa

Jokaisen vangin yksilöllisen kuntoutumissuunnitelman mukaan pyritään järjestämään hänelle jatko päähteettömässä ympäristössä. Riihimäen vankilassa ovat päähteetön työosasto ja avokuntoutusosasto mahdollisia vaihtoehtoja. Avovankilat tarjoavat vangille mahdollisuuden pyrkiä ammattiin valmentaville kursseille tai opiskella eri oppilaitoksissa vankilan ulkopuolelle. (Rkvpal1/toiminta/päiheteetön/info-aviestivihko)

4. 5 Kuntoutusjakson jälkeiset jatkumot vankilasta vankeusaikana

Vankien sijoitus ulkopuolisiin laitoksiin tuli mahdolliseksi 1.6.1999 täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 3 d §:n (364/1999) nojalla. Vanki voi päästä kunnallisten päihdepalveluyksiköiden asiakkaaksi jo vankeusaikana, kuusi - kolme kuukautta ennen vapautumista. Mainiemen ja Ridasjärven päihdekuntoutuskeskukset ovatkin olleet yhteistyössä vapautuvan vangin kuntoutusjatkumoa suunniteltaessa. (Laki vankien sijoitus ulkopuoliseen laitokseen 1999, luku 2 3 d §)

Vuonna 2001 vankeinhoito käynnisti kuntoutusyhteistyön Tampereen Silta - valmennusyhdistyksen kanssa. Yhdistyksen kuntoutuksen tavoitteena on edistää vangin selviytymistä tuomion loppuvaiheessa, tukea hänen yhteiskuntaan sopeutumistaan sekä vähentää riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Kuntoutuspalvelujen avulla työtetään vangin elämänmuutosprosessia, tarjotaan välineet elämänhallinnan ja toimintakyvyn lisäämiseen ja tuetaan päihteettömään elämään.

Helsingin kaupungin järjestämä Kuva-projekti on yksi vaihtoehto Helsingissä kirjoilla olevan vangin kuntoutusjatkumoksi vapauteen.

(Rkvpal1/toiminta/päihteetön/info-viestivihko)

Kriminaalihuollon tukisäätiö on tänä vuonna aloittanut Kuva-projektin vangeille, joiden kotikunta on Hämeenlinna, Hattula, Hauho, Janakkala, Kalvola, Lammi, Rengon tai Tuulos. Projektin työvalmentaja avustaa vankeja ja vapautuneita päivittäin, työvoima-, sosiaali-, asumis-, velkajärjestely- tai kuntoutuspalveluiden järjestämisessä sekä toimii tukihenkilönä ja välittäjänä viranomaisten kanssa asioissa. (Ruotsalainen 2004)

5. KARTOITUSKYSELY JA SEN TUOTOKSET

5. 1 Kaavakkeiden jaon perusta

Kyselyn kaavakkeet on jaettu kontrolloidusti työyhteisönjäsenille henkilökohtaiseen postilokeroon. (Hirsijärvi, Remes, Sajavaara 2003. 183)

Kartoituskaavakkeiden jako oli torstaina 16.10.2003, Jaoin kaavakkeita yhteensä 22 kpl. Jaon perusta on ollut; Kuntoutus ja muu toiminta osastolle kuuluvat henki-

lökunnan jäsenet; johtaja, apulaisjohtaja, vartiopäällikkö, sosiaalityöntekijät, pappi, psykologi, opinto-ohjaaja, kaksi ohjaajaa jotka tekevät riski ja tarve suunnitelmia vangeille ja kaksi liikunnan ohjaaja. Poliklinikan henkilökunta kuuluvat; lääkäri ja kolme sairaanhoitajaa, sekä päihteettömien osastojen henkilökunta; ohjaaja, erityisohjaaja, neljä vartijaa ja kaksi ylivartijaa. Valintani perusteena oli ottaa mukaan ne henkilöt, jotka tekevät töitä päihteettömän vankiosaston kanssa tai kuuluvat osastokokoustyöryhmään.

5. 2 Kartoituskaavakkeessa olevat etukäteistiedot

Kyselykaavakkeen muoto on ollut informatiivinen ja se on kertonut tutkimuksen tarkoituksen. Kysymykset ovat olleet avoimia jättäen tyhjän tilan vastaamiselle. (Mts. 2003. 185,186)

Kartoituskaavakkeen palautuspäivä oli 22.10.2003 mennessä päihteettömän osaston toimistossa olevaan palautuslaatikkoon. (liite 9)

Kartoituskaavakkeen alussa kerroin, että kaavakkeen kysymykset perustuvat kuntoutuksen ohjaajakoulutukseen kuuluvaan kehittämishanke- tehtävään. Kerroin myös mitä olen tarkoittanut kyselykaavakkeessa olevilla termeillä ydintiimi ja keskustelufoorumi.

Esittämäni ydintiimiin kuuluisi päihteettömän vankiosaston henkilökunta: kaksi ylivartijaa, kaksi vartijaa, osastolla toimivat erityisohjaaja, ohjaaja ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja.

Tukena päivittäisen työryhmän (ydintiimin) työlle olisi vankilantoiminnan työryhmä; johtaja, apulaisjohtaja, lääkäri, sairaanhoitajat, vartiopäällikkö, sosiaalityöntekijät, sijoittajayksikön ohjaajat, liikunnan ohjaajat, avo-osaston ohjaajat. Erityistyöntekijäryhmän, muodostaisivat pappi, psykologi, opinto-ohjaaja sekä tukityöryhmä, johon kuuluisivat valvontahenkilökunta muilta osastoilta ja toimiston henkilökunta.

Keskustelufoorumilla tarkoitan talon verkossa olevaa sivua, jota kaikilla ydintiimiin kuuluvilla olisi mahdollisuus lukea.

5. 3 Kyselykaavakkeiden palauttaneiden tulokset

Palautettuja kaavakkeita oli 12 kpl. (54 %), joista ydintiimiin kuuluvien vastausprosentti oli 66 %. Palautettujen kyselykaavakkeiden joukossa oli 1 kpl palautettu tyhjänä ja yhdessä oli ilmoitus, että ei ole tekemisissä kyseisen osaston toiminnan kanssa.

Osa kartoituskaavakkeen täyttäneistä oli vastannut kysymyksiin useilla kommentteilla ja osa oli jättänyt kokonaan vastaamatta joihinkin kysymyksiin.

5. 4 Vastausten analysointi menetelmät

Kyselyn olen analysoinut soveltamalla kvalitatiivista tutkimusmenetelmää ja seurannassa olen käyttänyt toimintatutkimuksen menetelmää, jossa olen kyselyssä esille nousseitten asioiden pohjalta seurannut alkaneita muutoksia.

(Mts. 2003. 207, 211).

Ensimmäisessä vaiheessa olen järjestänyt aineiston ja tarkistanut vastanneiden määrän sekä tietojen asiallisuuden. Tietojen tarkistamista kyselyillä en ole suorittanut, enkä myöskään ottanut jälkeinpäin palautettuja kaavakkeita huomioon. (Mts. 2003. 208)

Toisessa vaiheessa olen järjestänyt saadun aineiston tiedot ja tehnyt taulukon vastausten kolmen yleisimmän mielipiteen periaatteella, analyysiä varten (Mts. 2003. 208)

Vastausprosentin ja osiin kysymyksistä kokonaan vastaamatta jätettyjen kohtien pohjalta katson, etteivät saamani tiedot ole kuin suuntaa antavia. Kyselystä tulneiden vastausten reliabelius ja validius on tulkinnallista. Toimintatutkimuksen myötä olen ottanut huomioon kartoituksen luotettavuuden tutkimuksessa. (Mts. 2003. 214)

Tekemäni toimintatutkimus on ollut luonteeltaan yhteisöllinen prosessi. Lähtökohdiana on ollut työyhteisön jäsenten esille tuomat kehittämistarpeet ja olen työyhteisöni jäsenenä ollut aktiivisesti toteuttamassa hankkeen mukana tulleita uudistuksia. (Heikkinen, Huttunen, Moilanen 1999. 64, 65)

”Validiteetin ja reliabiliteetin käsitteiden käyttäminen toimintatutkimuksen yhteydessä on vaikeaa useastakin syystä. Etenkin reliabiliteetti on huonosti sopiva käsite, koska toimintatutkimus on itsestään ”väliin tuleva muuttuja”, jota käytetään

tarkoituksellisesti muuttamaan tilannetta. Tutkimus suorastaan perustuu ”väliin tulevaan muuttajaan”, interventioon. Sama tulos ei ole edes periaatteessa saavutettavissa uudelleen intervention jälkeen, koska tilanne on jo toinen intervention jälkeen. Tulos on ”totta” tietyssä ajan ja paikan määrittämässä tilanteessa”
(Mts. 1999. 113, 114)

5. 5 Vastausten analysointi

Analysoin vastaukset kehittämishankkeeni tavoitteiden pohjalta huomioimalla kartoitus kaavakkeessa ne asiat, jotka nousivat useimpien kysymysten kohdalla kolmeksi yleisimmäksi vastaukseksi. (liite 10)

Huomioin ydintiimiin kuuluvien vastaukset vielä erikseen ja vertaan niitä kaikkien kaavakkeiden palauttaneiden vastauksiin. Ydintiimin vastauksista poimin ne vastaukset, joita ei ollut kolmen yleisimmän vastauksen joukossa.

- Päähteettömän vankiosaston vankien yhteisölliseen toimintaan kohdistetut kysymykset toivat esille kaikkien vastanneiden vastauksissa, sen että yhteisöllisyydestä haluttiin lisää tietoa ja nimenomaan perustietoa, jota voisi soveltaa käytäntöön. Yhteisöllisyys koettiin erillistoiminnaksi ja tietynlaiseksi tavaksi toimia ja tehdä yhdessä sekä yhteisvastuun.
 ◇Ydintiimin vastauksissa ilmeni, että heillä oli tietoa yhteisöllisyydestä sekä yhdessä tekemisen ja yhteisvastuun kuulumisesta yhteisöllisyyteen. Yksi vastaajista halusi yhteisöllisyydestä perustietoa, jota voisi soveltaa käytäntöön.
- Päähteettömän osaston toimintaa koskevat vastaukset olivat hyvin yhden-suuntaisia: ei ole riittävästi tietoa toiminnasta, toiminnan peruslinjoista tai siitä mitä osaston ohjelmat pitävät sisällään. Henkilökunnan yhtenäinen toimintalinja ja asioista tiedottaminen nousi myös esille. Osa vastanneista koki päähteettömän osaston toiminnan salamyhkäisenä ja halusi tiedottamisen olevan avoimempaa muulle henkilökunnalle.
 ◇Ydintiimin vastauksissa todettiin ”tiedonkulun pätkimistä” ajoittain, mutta asioista saa selvää kysymällä. Muun henkilökunnan negatiivinen suhtautuminen päähteettömien osastojen toimintaan koettiin yhdessä vastauksessa merkittäväksi asiaksi tiedon välittämisen kannalta.

- Päähteettömän osaston toiminnan parantamiseksi ehdotettiin parannusta linjaukseen ja tiedonkulkuun sekä tiedottamisen avoimuutta osaston toiminnasta muulle henkilökunnalle.
◇Ydintiimin vastauksissa koettiin osaston toimivan suhteellisen hyvin, mutta tiedonkulkuun eri henkilöstöryhmien välille haluttiin panostaa.
- Tiedottamisessa oli selvästi havaittavissa kaksi erillistä asiaa, joihin haluttiin parannusta. Haluttiin tietoa päähteettömän osaston toiminnan toimintalinjoista, periaatteista ja sitoumuksista, sekä niiden sisällöstä.
◇Toisena tuli yhteiseen toimivuuteen tärkeänä kuuluva tiedon välittäminen eri henkilöstöryhmien välille vankien päivittäisistä toiminnoista ja viikko-ohjelmasta.
- Tiimityö ja ydintiimin perustaminen kehittämään päähteettömän osaston toimintaa sai aikaan kysymyksiä mitä on tiimityö, mitä se tekee ja sitoutuvatko kaikki siihen. Useimpien vastauksissa ydintiimiin kuuluviksi ehdotettiin sairaanhoitajia.
◇Tämän aiheen kohdalla eivät ydintiimin vastaukset poikenneet kaikkien vastanneiden vastauksista. Lisäksi kuitenkin tuli ehdotus, että tiimi voisi toimia suppeammin tai laajemmin tilanteiden mukaan.
- Keskustelufoorumi eli tiedon välittäminen vankilan sisäisen verkon kautta sai suurimmaksi osaksi kannatusta. Osa ilmoitti jo käyttävänsä verkkoa tiedottamisessa. Mielipidettä, jonka mukaan verkkoa ei voi käyttää tiedottamiseen, perusteltiin sillä, että kaikki eivät osaa käyttää tietokonetta. Keskustelufoorumiin kirjattaviksi asioiksi nousi kaikki tieto, mikä kirjoittajasta tuntuu tarpeelliselta tiedottaa, sekä keskeiset osastotoimintaa koskevat asiat.
◇Ydintiimin vastaukset olivat kolmen yleisimmän vastausten joukossa.

6. SELVITYS TULOKSISTA JA HANKKEEN ETENEMISESTÄ

Edellä esitettyjen tulosten ja analysoinnin perusteella olen voinut työyhteisöni tuella kehittää niitä alueita toiminnassamme, jossa on ollut eniten puutteita.

Kerroin ensitietoja alkukartoitukseen vastanneiden lukumääristä ja yleisimmistä vastauksista 24.10.2003 pidetyssä päihteettömien osastojen laajennetussa työryhmäkokouksessa.

Kokouksessa päätettiin tiedottamisen parantamiseksi kehittää vankilan omaan verkkoon oma kansio ja viestivihko. Teknisestä toteutuksesta sitoutuivat vastaamaan päihteettömän osaston erityisohjaaja ja vartija.

Käytössä oleva vankien toimintasopimuksen päivittäminen otettiin myös työstettäväksi ja tarkistettavaksi asiaksi.

Toimintaan suuntaa antavaksi, kehittävaksi työryhmäksi päätettiin kokoonpano: sairaanhoitajat, ohjaajat, erityisohjaaja, ylivartija ja vartija.

Työryhmän tehtäväksi määriteltiin mahdollisen päällekkäistyön kartoittaminen ja toiminnan kehittäminen, osastolle hakevien vankien hakemusten käsitteleminen sekä ajankohtaiset asiat.

Muut kokouksessa käsitellyt ja päätetyt asiat ovat:

- Tiedottaa päihteettömän osaston toimintaperiaatteista, toimintamuodoista sekä osaston vankien toimintasopimuksesta.
- Ryhmä-, yhteisö- ja toimintaohjelmien sekä vankien viikko-ohjelmasta tiedottaminen
- Vangin allekirjoittaman toimintasopimuksen sisältö; mihin vanki on sitoutunut.
- Tiedottaa osasto- ja yhteisökokouksissa tehdyistä päätöksistä, jotka vaikuttavat päihteettömän osaston toimintaan.

6.1 Työryhmäkokoukset ja niissä esille tulleet esitykset

Päihteettömien osastojen ensimmäinen työryhmäkokous oli 26.11.2003. Kokouksessa käsiteltiin osastolle tulevien vankien hakemukset, ja annettiin tilanneselvitys tällä hetkellä osastolla olevien vankien tilanteesta. Keskustelimme Riski- ja tarvearvioiden päihdekartoituksen ja sairaanhoitajien tekemän päihdekartoituksen työn päällekkäisyydestä. Huomasimme, ettei työ ole päällekkäistyötä vaan kartoituksissa on eroavaisuuksia jotka täydentävät toisiaan vangin päihdeongelmaa selvitettäessä.

Työryhmäkokous 30.1.2004 käsitteli osastolle tulevien vankien hakemukset ja päihteettömän osaston tämänhetkisen tilanteen. Keskusteltiin siitä mikä kanta otetaan siviilihoitopaikkojen käyttämään lääkitykseen, kun vanki on vankeusaikana sijoitettuna sinne jatkohoitoon. Päätettiin ilmoittaa siviilihoitopaikkoihin vankilan kanta vangin lääkityksestä ja toimittaa lista niistä lääkkeistä, joita ei käytetä vankilassa. Samalla esitetään myös toivomus, että vangin lääkitystä muutettaessa otettaisiin yhteyttä vankilan lääkäriin.

6.2 Kehityshankkeen alkuun saamat uudistukset

Kyselykaavakkeista esille tulleiden parannusehdotusten pohjalta oli jo ensimmäisessä laajassa työryhmäkokouksessa käsiteltävänä valmiita esityksiä. Tietoforum sai nimeksi Info- ja viestivihko ja sen laatimiseen verkkoon sitoutui erityisohjaaja ja vartija. He saivat nopeasti luoduksi kyseisen kansion ja ilmoitus siitä saatiin kaikkien tietoon vankilan viikkotiedotteessa nro. 50 (liite 11).

Info-osuuden sisältönä ovat kaikki päihteettömän osaston toimintaa koskevat tiedot: päihdekuntoutumiskerroksen ohjelmat, tavoitteet, toimintasopimukset, päiväjärjestykset, kurinpitomenetelmät ja kaikkien päihteettömien osastojen toimintaperiaatteet.

Viestivihko pitää sisällään viikko-ohjelman muutokset, ilmoitukset työryhmäkokousten ajoista ja työryhmässä käsitellyistä asioista sekä erityishuomiot vankiosastolla ja vangin osastolta poistamiset. Osastokokouksissa käsitellyt muutokset osaston toimintaan ovat myös olleet viestivihkosta luettavissa.

Viestivihkoa ovat käyttäneet tiedottamisessa päihteettömän osaston kanssa päivittäin työskentelevät henkilöt. Minulla ei ole tietoa kuinka moni lukee viestivih-

koa. Viikkotiedotteessa nro 6 /2004 oli ilmoitus Riihimäen vankilan koko henkilökunnalle pikakuvakkeen tekemisestä omalle tietokoneen näyttöpäätteelle (liite 12). Info- ja viestivihkojen päivittämisestä ovat huolehtineet kansion laatineet päihdeettömän osaston vartija ja erityisohjaaja.

Kyselyssä ehdotettu tiimityö ei saanut kannatusta, mutta työryhmä päätti ottaa käyttöön aikaisemmin käytössä olleen työryhmäkokouksen. Työryhmäkokous on hankkeen aikana selvittänyt vangin päihdekartoitukseen liittyvät eroavaisuudet ja huomannut, ettei päällekkäistyötä ole vaan kartoitukset täydentävät toisiaan. Työryhmä on käsitellyt päihdeettömälle osastolle hakevien vankien hakemukset ennen niiden vientiä osastokokoukseen. Työryhmäkokouksessa tehdyn päätöksen mukaan on otettu yhteyttä siviilihoitopaikkoihin vankien lääkityksestä vankeusai- kana, vankilan käyttämistä lääkkeitä ja niistä lääkkeitä joita ei vangille anneta, sekä toivomus yhteydenotosta vankilan lääkäriin lääkitystä muutettaessa.

POHDINTA

Kehittämishankkeessani olen käsitellyt kuntoutuksen näkökulmasta vankeinhoi- don historiaa, muutoksia vankeinhoidossa ja Riihimäen vankilan toiminnassa. Työni painottuu erityisesti Riihimäen vankilan päihdekuntoutus-osastojen toimin- nasta tiedottamiseen.

Alkukartoituskaavaketta tehdessäni en vielä hahmottanut, kuinka suuressa muu- tosvaiheessa työyhteisöni oli ja on tällä hetkellä. Hankkeeni myötä olen ymmär- tänyt kuinka pienet asiat sekä muutokset voivat vaikuttaa positiivisesti työyhteisön kehittymiseen ja tiedonkulkuun.

”Kehittäminen on vahvasti tilannesidonnaista. Tilannesidonnaisessa kehittämis- hankkeessa ainoat todelliset asiantuntijat ovat työyhteisön jäsenet ja perustana ovat heidän kykynsä kehittää työyhteisössä omaa toimintaansa.” (Nakari, Valtee 1995, 46)

Olen työssäni kertonut tulevista muutoksista Riihimäen vankilassa ja koko van- keinhoidossa. Työyhteisössä ovat rakennemuutokseen kuuluvana osa-alueena alkaneet syksyllä 2003 koko henkilökunnan työnkuvauksien tekeminen ja kehit- tämiskeskustelut esimiehen kanssa. Viime keväänä alkanut peruskorjaus- ja uu-

disrakennushankeen vaikutus näkyy niin, että toiminta on muuttunut ja uudistuksia tulee jokaisella osa-alueella työskentelevälle.

Kesäkuussa 2004 muuttaa päihteetön osasto uusiin tiloihin, ja koko rakennusvaihe valmistuu vuoden 2005 loppuun mennessä. Henkilökuntaa koulutetaan muutoksien tuomiin uusiin vaatimuksiin ja tehtäviin.

Rakennemuutoksessa on jo tehty päätös vankeinhoidon uusista aluejaoista ja tulevasta koko Riihimäen vankilan toimintaa koskevasta muutoksesta. Näiden tulevien muutosten ”rakosessa” oli mahdollisuus tehdä ja saada tämä hanke näin hyvään lopputulokseen. Voinkin sanoa, että tila muutokseen oli valmiina ja henkilökunnalla oli valmiuksia toteuttamiseen. Kehittämishankkeen myötä tuomalla aktiivisuudella lähtivät rattaat pyörimään.

Yhteenvetona hankkeen merkityksestä työyhteisöni tiedonkulun välittämisessä on, että päihteettömien osastojen työryhmätoiminta on saanut aikaan jo kolmen kokoontumiskerran jälkeen merkittäviä muutoksia. Kartoituksessa esille tulleista parannusehdotuksista on työryhmässä tehty päätöksiä ja sitouduttu toimimaan niiden mukaisesti. Hankkeen myötä on saatu vankilan omaan verkkoon päihteettömien osastojen Info- ja viestivihko, josta saa tietoa osastojen toiminnasta ja periaatteista sekä viestivihkosta tiedot päihdeosaston päivittäisistä tapahtumista. Töiden päällekkäisyydestä on myös tehty selvitys sekä saatu aikaan tiedote siviili kuntoutuspaikkoihin, vangeille sallituista lääkkeistä tuomion aikana.

Päihteettömät osastot ja työhuoneeni sijaitsevat eripuolella vankilaa, joten tiedon kulkeminen verkon kautta on helpottanut työtäni ja olen saanut asioista ajallaan tietoa.

Kehittämishankkeen ja tiedonkulkemisen nopeutumisen myötä olen huomannut kuinka hyvä olisi tietää myös niistä asioista, joita kognitiivisissa ryhmissä käsitellään. Kuntouttavassa työtoiminnassa ollessaan vangit usein työstävät keskusteluryhmissä käsiteltäviä asioita. Ryhmissä käyty keskustelu vaikuttavat myös heidän keskittymiskykyynsä työhuoneella.

Kartoituskaavakkeessa esittämäni tiimityön tilalle otettiin työryhmäpalaverit. Nyt on Vankeinhoidon koulutuskeskuksessa alkamassa koulutus tiimityöstä (3ov), jonne päihteettömien osastojen työryhmä on suunnitellut hakea.

Mielestäni Info- ja viestivihkon merkitys on ja tulee jatkossakin olemaan tärkeä, monien muutosten pyörteissä olevan työyhteisön viestintävälineenä. Tulevaisuus näyttää vähentäväksi kansio epätietoisuutta päihteettömien osastojen toiminnasta, ja jatkuuko kansion päivittäminen ajankohtaisilla asioilla tulevaisuudessa. Omalta osaltani pyrin olemaan aktiivinen tietojen kirjoittamisen ja välittämisen suhteen sekä valmis kehittämään ja parantamaan alkanutta tiedottamista.

Kehittämishankkeen myötä olen käyttänyt aktiivisesti vankilan verkkopalvelinta ja on ollut mielenkiintoista huomata, miten paljon siellä on tietoa. Turvallisuuteen ja vangin rangaistusajan suorittamiseen tarvitaan paljon erilaisia hakemuksia, lupia, lausuntoja sekä tietoja monelta eri henkilökuntaryhmältä. Merkittävänä asiana olen huomioinut, että verkkopalvelimella olevia muita tietokansioita oli päivitetty myös säännöllisesti.

LÄHTEET

Foucault Michel 1980. Tarkkailla ja rangaista. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava

Heikkinen Hannu L.T, Huttunen Rauno, Moilanen Pentti 1999. Siinä tutkija missä tekijä, toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Juva: WSOY-kirjapainoyksikkö

Hirsijärvi Sirkka, Remes Pirkko, Sajavaara Paula 2003. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Huumausainepoliittisen toimikunnan Komiteamietintö 1997. Huumausainestrategia. Helsinki

Hype ´n Kimmo 1998. (Tarke) Vankeinhoidon Työ ja toimintakyky arviointimenetelmä. Helsinki: Vankeinhoito-osasto

Kopra Jaakko 2004, Riihimäen vankilan johtajan tiedotustilaisuudesta tekemäni muistio. Riihimäki

Kalterit taakse ® -hoito-ohjelma 1999, On päihdeongelmallisille ja rikostaustaisille henkilöille Järvenpään sosiaalisairaalassa kehitetty strukturoitu hoito-ohjelma. Verkko-osoite: http://www.helsinki.fi/~mutalaht/vp/kalterit_taaakse.html

Kriminaalipoliittinen mietintö 1997, Helsinki

Kuntoutuslainsäädäntö 1991, Helsinki

Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä 13.6.2003, Helsinki

Laki rangaistusten täytäntöönpanosta 2 luku 3 d §:n 364/1999. verkko-osoite: <http://www.vankeinhoito.fi/>

Nakari Risto, Valtee Pasi 1995, Menestyvä työyhteisö, yhteistoiminnallisuuden näkökulmia työyhteisön kehittämiseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino

Päihdehoitolaki PHL 7 ja 8§ 1986: Helsinki

Riihimäen vankilan sisäinen verkkopalvelin 2004. Rkvpal1/toiminta/päihdehoito/info-viestivihko

Riihimäen vankilan sisäinen verkkopalvelin 2004. Rkvpal1/toiminta/sijoittajayksikkö

Rikosseuraamusviraston työryhmä 2002. (Rita) Riski ja tarvearvion ohjeistus sijoittajayksikölle rangaistusajan suunnitelmaa ja sijoituspäätöstä varten

Ruotsalainen Jarno 2004. Kriminaalihuollon tukisäätiön kirje Etelä-Suomen vankiloille. Helsinki

Suomen säädöskokoelma 1996, laki N:o 66. Helsinki

Suomela Maarit 2000. Suuttumuksen hallinta opas ohjaajille. Ison-Britannian vankeinhoitolaitos 1995, Paula Aution käännökseen pohjalta on muokattu ja täydennetty vankeinhoito-osastossa. Helsinki

Takala Mikko 1997. Ammattikoulu muurin takana. Vammala: Kirjapaino Oy

Vankeinhoidon toimintaohjelmat 2004. verkko osoite
<http://www.vankeinhoito.fi/15982.htm> toimintaohjelmat

Vankeinhoidon koulutuskeskuksen oppikirja 1/2003. What Works, Mikä toimii vankeinhoidossa ja kriminaalihuollossa? What Works -seminaarin esitelmät on kääntänyt Lingua Nordica -käännöstoimisto. Vantaa: Dark Oy

Vankeinhoitolaitoksen henkilöstön sopeuttaminen Dno:324/54/00:7 2000.
Helsinki

Vankeinhoidon rakenteiden ja toimintatapojen uudistushanke (Rake) 2004.
Tiedotteet hakeuudistuksen etenemisestä verkko osoite:
<http://www.om.fi/14355.htm>

Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltoyhdistyksen periaateohjelma sekä lähiajan toimintalinjat 1999, Helsinki: Yliopistopaino

Vankeinhoidon päihdestrategia 1999 – 2001. Toimintaohje on laadittu virkatyönä oikeusministeriön vankeinhoito-osastolla. Helsinki

Liite 1

RIKOKSETTOMAAN ELÄMÄNTAPAAN SUUNNATUT TOIMINTAOHJELMAT

Suomen vankeinhoidossa on 1990-luvun loppupuolella otettu käyttöön erilaisia rikoksettomaan elämäntapaan suunnattuja ohjelmia, joiden tarkoituksena on kuntouttaa vankeja heidän ongelma-alueellaan. ”Erilaisten kuntouttavien toimintaohjelmien tavoitteena on lisätä vangin elämänhallintaa ja sosiaalisia valmiuksia sekä vähentää hänen uusintariskiansa ja siihen usein liittyvää päihde- ja väkivaltakäyttäytymistä. Lisäksi järjestetään toimintakykyä ylläpitävää toimintaa.” (<http://www.vankeinhoito.fi/15982.htm>)

Ajattelutaitojen toimintaohjelma

Cognitive-Skills -ohjelman käsikirja perustuu laajaan tutkimukseen, jonka mukaan monet rikoksentehtäjät eivät hallitse kaikkia kognitiivisia taitoja ja sen vuoksi näiden taitojen opettaminen on tehokkaan vankeinhoidon ja kriminaalihuollon keskeinen osa-alue. CS-kurssi on ajattelu- ja ongelmanratkaisutaitojen oppimisojelma. Ensimmäiset kurssit Suomen vankiloissa ja kriminaalihuollossa aloitettiin vuonna 1997 viidessä vankilassa. Tänä vuonna CS-ohjelmaa toteutetaan jo yhdessätoista Suomen vankilassa. Riihimäen silloisessa keskusvankilassa oli vuonna 1997 ensimmäinen kurssi. (CS-kurssinvetäjän käsikirja 1997:3.)

Väkivaltarikoksista tuomittujen toimintaohjelmat

Suuttumuksen hallinta -ohjelma otettiin käyttöön vuonna 2001 Riihimäen vankilassa. Toimintaohjelma on suunnattu väkivaltarikoksista tuomituille vangeille. Omaehtoisen muutoksen ohjelma (OMA) on suunnattu vangeille, joilla on taustalla vaikea väkivaltaisen käyttäytymisen historia. Ohjelma on otettu Suomen vankeinhoidossa käyttöön vuonna 2001 ja toimii neljässä vankilassa. Riihimäen vankilassa ei kyseistä ohjelmaa ole, mutta vangilla on mahdollisuus hakea muiden vankiloiden järjestämiin OMA-ohjelmiin.

Pinna Pitemmäksi –toimintaohjelma on käytössä Keravan vankilassa, sen on kehittänyt Non Fighting Generation ry yhdessä Rikosseuraamusviraston kanssa. Toimintaohjelma on tarkoitettu väkivaltarikoksista tuomituille 16–25-vuotiaille impulsiivisille ja helposti riitatilanteisiin joutuville nuorille miehille.

Seksuaalirikoksista tuomittujen toimintaohjelma

STOP -ohjelma Kuopion vankilassa otettiin käyttöön keväällä 1999 seksuaalirikoksista tuomituille tarkoitettuna toimintaohjelmana. Ohjelmatoiminta toteutetaan Englannin vankeinhoidossa käytettävän mallin mukaisesti sovellettuna suomalaiseen vankeinhoitoon. Kuopio on maamme ainut vankila, jossa on kyseinen ohjelma.

Päihdekuntoutus ohjelmat

Riihimäen vankilaan perustettiin päihdekuntoutusosasto 1.12.1996. Päihdekuntoutusosasto toimii kognitiivisten ja yhteisöllisten mallien periaatteella ja päihteen työsasto antaa mahdollisuuden suorittaa tuomion päihteettömässä ympäristössä. 1.8.2002 aloitti toiminnan päihteen avo-osasto joka on mahdollisuus vangin jatkosuunnitelmien toteutumiseen päihteettömien kuntoutumisjaksojen jälkeen.

Muut tavoitteelliset toimintaohjelmat

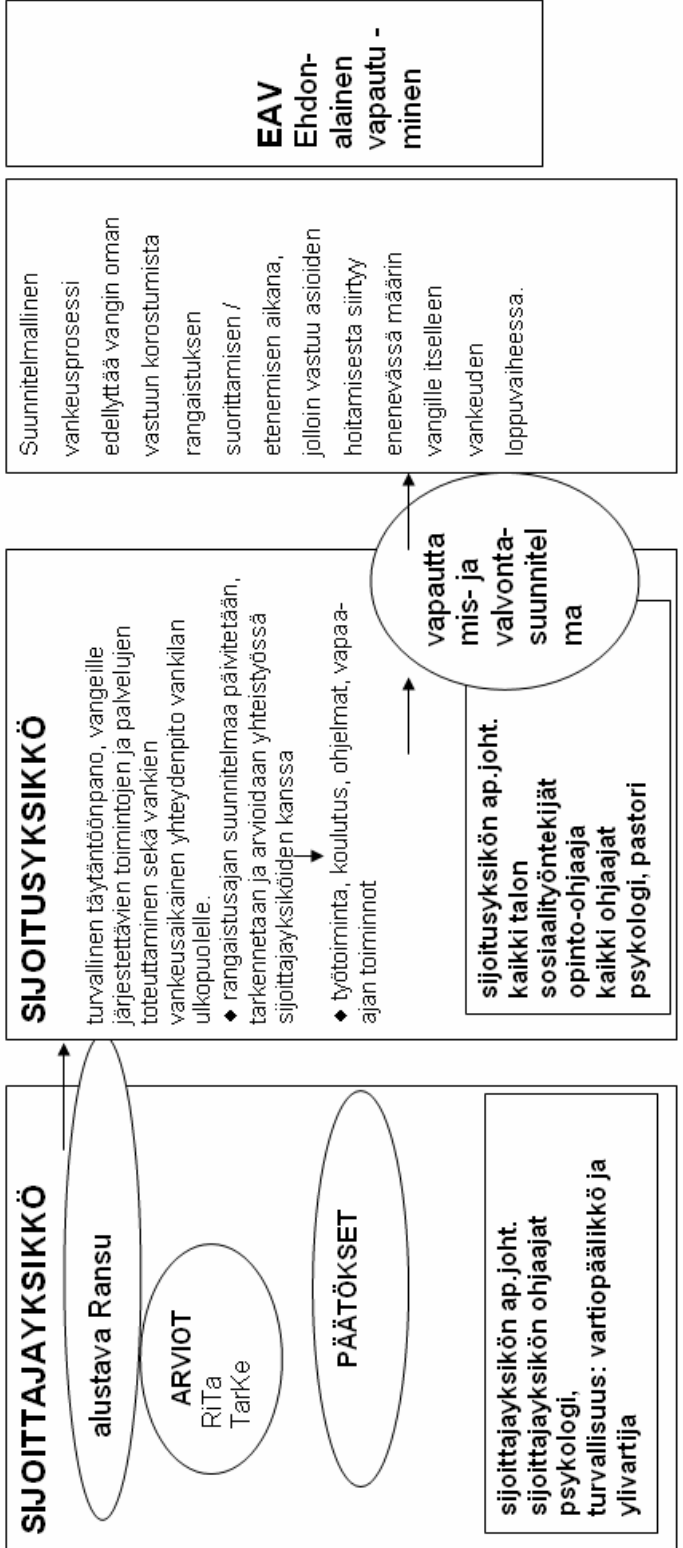
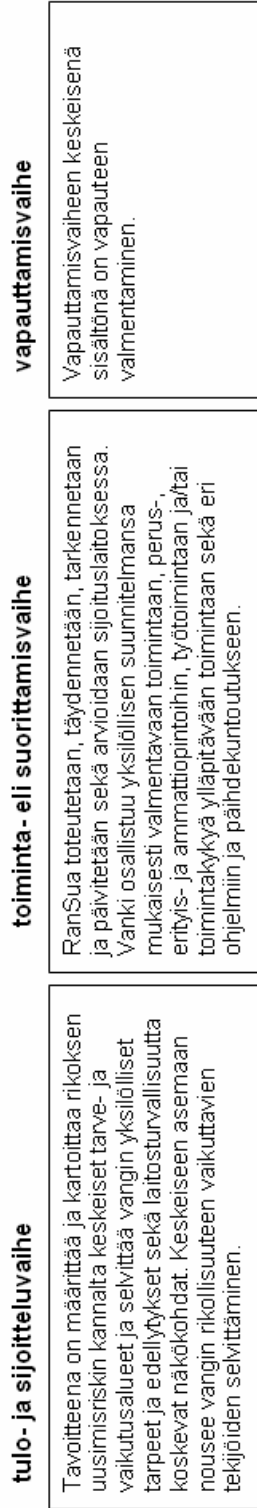
Perheleirit, kuntouttavat tai vapauteen valmentavat leirit

Janus-projekti, WOP- projekti, POLKU- projekti, NEP- projekti, SILTA- valmennus

Toimintakykyä ylläpitävä toiminta

Kuntouttavan vankityön tavoitteena on vangin ammattitaidon ja työkyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen. Periaatteena on normaaliuden periaate, jonka mukaan vangin työn tulisi vastata yleisesti yhteiskunnassa tehtävää työtä. Työpajatoiminta on suunnattu niille vangeille, joiden työkyky ja -taidot ovat heikentyneet ja he tarvitsevat työhön kuntouttavaa ja valmentavaa ohjausta. (<http://www.vankeinhoito.fi/15982.htm>)

SIIJOITTAJAYKSIKÖN SUUNNITELMALLINEN JA TAVOITTEELLINEN TOIMINTAPROSESSI



Liite 3

Aloitusjakson kuntouttavan työtoiminnan tavoitteet:

Vanki-

Pysähtyy kohtaamaan päihdeongelmansa ja tunnistaa päihteiden aiheuttamat haitat työskentelyssään.

Oppii pitämään kiinni työajoista ja toimimaan ryhmässä.

Osaa asettaa työskentelylleen realistisia tavoitteita ja osaa arvioida omaa työtään.

Pystyy etenemään ja toteuttamaan aloitusjaksolle kuuluvat työt ja ottamaan vastaan ohjausta.

Huolehtii työpisteen siisteydestä ja tavaroiden paikalleen laittamisesta.

Oppii täyttämään työtarvikelistan.

Vangilla on mahdollisuus osoittaa toimintavalmiutensa, tekemällä seuraavat aloitusjakson työt, jotka ovat maksuttomia:

- tehdä käsin sidottu kirja
- kankaanpainotekniikalla painaa T-paidan
- suunnitella ja maalata posliinikupin
- tehdä pienimuotoisen savi tai kipsityön

Työskentelyä arvioidaan yhdessä vangin kanssa ja tavoitteet asetetaan yksilöllisesti aikaisemmat taidot ja tilanne huomioonottaen.

Aloitusjakson työt ovat ennalta määrätyt, aloitetaan kirjansidonnalla edeten kankaanpainantaan posliinimaalaukseen savi- kipsitöihin.

Arvioinnissa huomioidaan vangin työskentely, suhtautuminen työskentelyyn, kykyyn ottaa vastaan suullisia ja kirjallisia ohjeita sekä suhtautumista työryhmässä työskentelyyn.

Aloitusjakson kuntouttavan työtoiminnan ensimmäisen arvioinnin tekee vanki **itse arviointina** joka käydään sitten yhdessä ohjaajan kanssa kohta kohdalta läpi.

Seuraava arviointi tehdään aloitusjakson lopussa ennen siirtymistä kuntoutumisjaksolle. (2 kk)

Samalla tehdään myös suunnitelmaa tehtävistä töistä kuntoutumisjaksolla.

Tiedot ja taidot arvioidaan sekä kirjataan vangin kuntoutumissuunnitelmaan.

Liite 4

Riihimäen vankila

PÄIHDEKUNTOUTUSKERROKSEN TOIMINTASOPIMUS

Vanki

Kerroksen työntekijä

(allekirjoitukset sivu 2)

VANKI:

Kuntoutumistavoitteenani on:

Päihteettömän ja rikoksettoman elämäntavan oppiminen

Oma-aloitteisen, vastuullisen ja aikuisen käyttäytymisen oppiminen

Asiat, joihin sitoudun:

1. En käytä, pidä hallussa, välitä enkä valmista päihteitä ja hormoneja, enkä niiden käyttövälineitä. Huolehdin päivittäisten huumevirtsanäytteiden antamisesta ajallaan ja niitä erikseen pyydettyä annettujen ohjeiden mukaisesti.
2. Noudatan vankilan sääntöjä, toimintasopimusta ja yhteisökokouksen päätöksiä.
3. Toimin tekemäni kuntoutumis- ja lomasuunnitelman mukaisesti. Jätän poistumislupa-anomukseni käsiteltäväksi viimeistään kaksi viikkoa ennen anottua ajankohtaa.
4. Keskityn kuntoutumisohjelman läpiviemiseen saadakseni siitä parhaan hyödyn. Arvioin kaikkia tekemisiäni niin, ettei ohjelman toteutuminen kärsi.
5. Osallistun viikko-ohjelman mukaiseen toimintaan ja vastaan itse paikalla olostani sovittuina kellonaikoina. Tiedän ohjelmien alkamisajat niitä kysyttäessä.
6. Teen sovitut kirjalliset tehtävät parhaan kykyni mukaan. Tarkoitukseni on oppia uusia ajattelu- ja toimintatapoja.
7. Teen muut yhdessä sovitut tehtävät, hoidan isännän ja sihteerin tehtävät, huolehdin ruoan hakemisesta ja omasta siivousalueesta vuorollani yhteisön toivuutta edistäen.
8. Ilmoitan kerrosvartijalle poissaoloni toiminnoista viimeistään saman päivän aamuna.

9. Haen sairastuessani vapaata poliklinikalta riittävän ajoissa ennen toimintojen alkamista.
10. Toimin aktiivisesti, avoimesti ja rehellisesti kerroksen työntekijöiden kanssa. Ilmoitan, jos kuntoutumisohjelman toteutuminen vaarantuu itseni tai toisen vangin kohdalla.
11. Tuen toisten vankien päihteettömyyttä. En puhu rikoksista, päihteistä tai niiden käytöstä ihannoivasti.
12. Käytän ko. asioista puhuessani asiallista kieltä, joka eroaa päihteiden käyttöön liittyneestä puhetavastani.
13. Käytän viikoittaista yhteisökokousta kerroksen toiminnan kehittämiseen sekä ongelmien ja ehdotusten käsittelyyn.
14. En puhu ryhmäläisistä saamiani tietoja ulkopuolisille.
15. En painosta ryhmäläisiä henkisesti enkä fyysisesti.

TYÖNTEKIJÄT SITOUTUVAT

1. ohjaamaan vankeja kerroksen toiminnoissa
2. ottamaan päivittäiset huumevirtsanäytteet niistä annettujen ohjeiden mukaisesti
3. puuttumaan yhdenmukaisesti rikkomuksiin ja sopimattomaan käyttäytymiseen heti sen havaittuaan.
4. noudattamaan sovittuja toimintaperiaatteita yhdenmukaisesti jokaisen vangin kohdalla.
5. ilmoittamaan vangeille ja kerroksen työntekijöille ohjelmiin tulevat muutokset viimeistään saman päivän aamuna.
6. järjestämään kerroksella säännöllisesti toteutettavat ohjelmat, jotka on määritetty tämän sopimuksen ohjelmaa käsittelevässä liitteessä.
7. tukemaan vangin kuntoutumissuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.
8. käyttämään viikoittaista yhteisökokousta kerroksen toiminnan kehittämiseen sekä ongelmien ja ehdotusten käsittelyyn.
9. noudattamaan ja toteuttamaan toimintasopimusta ja yhteisökokouksen päätöksiä.

LUOTTAMUKSELLISUUS

Kaikki kuntoutumisprosessin aikana esiin tulevat vangin henkilökohtaiset asiat ovat virkamiehen vaitiolovelvollisuuden alaisia. Vangin kuntoutumissuunnitelma on vain kerroksen työntekijöiden käytettävissä. Muu käyttö tapahtuu vangin suostumuksella.

TIETOJEN KÄYTTÖ

Vangin kuntoutumistapahtumia voidaan käyttää kerroksen toimintaa kuvaavien yhteenvetojen esim. vuosiraportin tekemiseen tavalla, jossa vangin henkilöllisyyttä ei voida tunnistaa.

SOPIMUKSEN KESTO

Tämä sopimus on voimassa vangin kerroksella oloajan.

Riihimäellä _____ / _____

Allekirjoitukset:

Vanki

Työntekijä

Laadittu 1999

A. Harjula, E.Parkkola, R. Vuorela ja E. Lehto. Viety laajaan päihitteettömien osastojen kokoukseen ja hyväksytty. Muokattu ja päivitetty 2.2004 ylivartija E.Lehto, erityisohjaaja K.Hyrkkänen

Liite 5

Riihimäen vankila

PÄIHDEKUNTOUTUSOSASTON OHJELMAN SISÄLTÖ:

Yksilötyöskentely:

Päihdehistorian ja elämäntilanteen kartoitus.

Henkilökohtainen kuntoutumis- / lusimissuunnitelma ja seuranta.

Yhdyshenkilötyöskentely, yhteistyöpalaveri.

Virkkailijoiden tapaamiset ovat tarpeen mukaan.

Ryhmätyöskentely:

Keskusteluryhmät:

Kalterit taakse – ryhmät (1-3 x viikossa)

Rentoutusryhmä kuntoutumisjaksolaisille (1 x viikossa)

Vierailijoiden (esim. psykologi) vetämät tilaisuudet

Sairaanhoidajan ja lääkärin ryhmät aloitusjaksolaisille

Toiminnalliset ryhmät:

Kuntouttava työtoiminta (3 x viikossa puoli päivää)

Liikuntaryhmät (vähintään 1 x viikossa + osastolla punttisali)

Kotitalousryhmä (suunnittelu + ruoan valmistus 1 x viikossa aamupäivä)

Yhteisöllinen työskentely:

Viikkokokoukset

Kerrosisännöyys ja osaston vanhin

Toimintasopimus

Viikko-ohjelma ja työtehtävien tasapuolinen jakaminen

Vastuun ottaminen, aikuinen käytös

Ohjelman kesto (aloitus- + kuntoutumisjakso) noin 8kk.

Toiminnasta vastaavat: ylivartija, kerrosvartijat, erityisohjaaja, työtoiminnan ohjaaja ja ohjaaja.

Mukana ohjelman toteutuksessa ovat; sairaanhoitajat, liikunnan ohjaajat, opinto-ohjaaja, psykologi ja sosiaalityöntekijä.

Liite 6

Päihdekuntoutusosaston kurinpitomenettely

Vankilan tai kerroksen sääntöjen rikkomisesta tai päihdekuntoutusosaston toimintasopimuksen noudattamatta jättämisestä seuraa:

- Työntekijän puhuttelu, jonka yhteydessä vangille kerrotaan, miten hänen tulee muuttaa käyttäytymistään kohtuullisen ajan kuluessa. Mikäli puhutellun käyttäytyminen ei muutu, seuraa:
- Työntekijän/ työryhmän puhuttelu, joka merkitään kurinpitokirjaan. Merkinnästä ilmoitetaan vangille.
- Puhuttelut käydään läpi päihdekuntoutuskerroksen yhteisökokouksessa, missä vanki vastaa toiminnastaan.
- Kolmesta puhuttelusta seuraa johtajan puhuttelu. Johtaja määrää jatkotoimenpiteet.

Osastolta poistetaan:

- Jos vanki kieltäytyy 2t kuluessa antamasta virtsanäytettä
- Jos vangin antama huumevirtsanäyte on positiivinen tai manipuloitu
- Jos vanki on päihtynyt
- Jos vanki käyttäytyy väkivaltaisesti
- Jos vanki rikkoo poistumisluvan ehtoja (rikkeen laatu/ johtaja päättää)
- Jos vanki ei sopeudu tai toiminnallaan osoita sitoutumista kuntoutumisohjelmaan

Liite 7

RIV, PÄIHDEKUNTOUTUSOSASTO KALTERIT TAAKSE® -RYHMÄT OHJELMASUUNNITELMA

ALOITUSJAKSO

Yleisinformaatio jaksosta; odotukset ja ryhmän säännöt
Omat tavoitteet
Millainen olen
Päihde-, rikos- ja elämäntapa-alueet
Muutoksen vaiheet, muutosvalmius
Stressi
Mielihyvät
Riippuvuus; myönteiset ja kielteiset riippuvuudet
Retkahdus ja sen ehkäisy
Arvot, elämänlaatu
Toipumiseen liittyviä videoita

KUNTOUTUMISJAKSO

Yleisinformaatio jaksosta; odotukset, tavoitteet, ryhmien tarkoitus (aina kun uusi ryhmäläinen aloittaa)
Päihteiden ja rikosten vaikutukset elämän eri osa-alueille
Riippuvuuksista irtautuminen
Seuraamusajattelu
Ongelmanratkaisu
Ajatus vääristymät
Vuorovaikutustaidot
Tunteet
Päihteiden ja rikosten sosiaaliset seuraukset
Sosiaalinen verkosto, tukiverkostot
RET
Arvot, moraali (elämänlaatu); syvennetään aloitusjaksolla käytyä
Katse eteenpäin
esim. aarrekartta / 10-v. suunnitelma / selviytymissuunnitelma
Ryhmän toiminnan arviointi
Tavoitteiden tarkastelua aika-ajoin
Toipumiseen ja uusien taitojen oppimiseen liittyviä videoita + harjoituksia

KT-ryhmien sisältö ja toteutustavat voivat vaihdella mm. ryhmän kokoonpanosta riippuen (ryhmäläisten/ryhmän tavoitteet ja tarpeet). Em. asioiden lisäksi ajoittain tarkastellaan mitä on opittu, käydään läpi tunnelmia sekä muita asiaan liittyviä teemoja. *Aloituskaksolla* pääpaino on oman ongelman tunnistamisessa ja pohdinnassa sekä tiedon saamisessa. *Kuntoutumiskaksolla* vahvistetaan päihteettömyyttä ja painotetaan uusien päihteettömyyttä ja rikoksettomuutta tukevien taitojen oppimista sekä jatkosuunnitelmia

Kalterit taakse®-ohjelman mukaan laatinut 1999, erityisohjaaja E.Parkkola
Muokattu ja päivitetty 2/2004 erityisohjaaja K.Hyrkkänen

Liite 8

Kuntoutumisjakson kuntouttavan työtoiminnan tavoitteet:

Vanki -

Osaa pitkäjänteisesti suunnitella ja toteuttaa tekemänsä työt kuntoutussuunnitelman mukaan.

Osaa tehdä kaavat, piirustukset ja arvioimaan kustannukset suunnittelemiinsa töihin.

Osaa täyttää työtarvikelistan

Oppii käyttämään itsenäisesti tarvitsemiinsa työkaluja ja -koneita.

Osaa laittaa käyttämänsä työkalut paikoilleen ja pitää huolta niiden kunnosta.

Osaa ottaa vastaan ohjausta ja neuvotella mahdollisista vaihtoehdoista.

Pystyy ohjaamaan oppimansa tekniikan muille ryhmässä.

Suunnittelee ja toteuttaa yhdessä ohjaajan kanssa uusia mallitöitä työpisteeseen.

Osallistuu tarvittaviin korjaus- ja remonttistöihin työpisteessä sekä huolehtii koko työhuoneen siisteydestä.

Osaa toimia ryhmässä.

Saa mahdollisuuden opiskeluun 3A:n ajalla jos se kuuluu kuntoutumissuunnitelmaan

Voi tehdä kädentaidolliset ennakkotehtävät oppilaitoksiin pyrkiessään.

Itselleen tekemistä töistä tehdään hinnoittelu laskelma, jonka mukaan materiaalikustannukset peritään palkasta.

Pienimuotoiset ja uudesta materiaalista tehdyt työt ovat maksuttomia.

- puutyö
- tiffany- työ, lasi
- punonta-, solmeilutyö
- nahkatyö

Työskentelyä ja suunnitelmallista toteutumista arvioidaan ja tehdään tarkennuksia kuntoutumispalaverissa.

Tiedot kirjataan vangin kuntoutumissuunnitelmaan

Tarvittaessa vanki saa kirjallisen lausunnon taidoistaan työtoiminnan alueelta.

Laatinut R Vuorela 1999, muokattu ja päivitetty 2002 R. Vuorela

Liite 9

Tämä kysely/alkutilanteen kartoitus, kuuluu kehittämis-suunnitelmaani jonka teen opiskeluni osatyönä Laurea instituuttiin.

Palauta kyselylomake nimettömänä päihteettömän osaston toimistossa olevaan palautelaatikkoon 21.10.2003 mennessä. Tehtyäni koosten kyselykaavakkeista hävitän ne.

Kyselylomakkeen kysymykset perustuvat kehittämishankkeeseeni. Kerron tämän kaavakkeen alussa mitä tarkoitan ydintiimillä. **Ydintiimi** toimisi päihteettömän vankiosaston henkilökunta kaksi ylivartijaa, kaksi vartijaa, osastolla toimivat erityisohjaaja, ohjaaja ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Tukena päivittäisen työryhmän (ydintiimin) työlle olisivat **vankilan toiminnan työryhmä**: johtaja, ap.johtaja, lääkäri, sairaanhoitajat, vartiopäällikkö, sosiaalityöntekijät, sijoittajyksikön ohjaajat, liikunnan ohjaajat, avo-osaston ohjaajat, **erityistyöntekijäryhmä** pappi, psykologi, opinto-ohjaaja sekä **tukityönryhmä** johon kuuluvat valvonta henkilökunta muilta osastoilta ja toimiston henkilökunta

KESKUSTELUFOORUMILLA TARKOITAN TALONVERKOSSA OLEVAA SIVUA JOTA KAIKILLA YDINTIIMIIN KUULUVILLA OLISI MAHDOLLI-SUUS LUKEA

Kirjoita kuhunkin kysymykseen vastaus muutamalla lauseella tai ranskalaisin vii-voin

KYSELYLOMAKE TIIMI TYÖSKENTELYN, TIEDOTTAMISEN JA PÄIHTEETTÖ-MÄN OSASTON YHTI SÖLLISEN TOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI

Alkutilanteen kartoitus

- Mitä ongelmia kohtaat päihteettömän osaston toiminnassa?
- Kuinka haluaisit kehittää päihteettömän osaston toimintaa?
- Minkälainen on mielestäsi päihteettömän osaston henkilökunnan tiedon välittäminen muulle henkilökunnalle?
- Mikä tieto on mielestäsi välttämätöntä saada?
- Mitä tietoja katsot tarpeelliseksi informoida, osaston toiminnan tasalaatuisuuden pitämiseksi?
- Mitä mielestäsi tarkoittaa yhteisöllisyys vankilan päihteettömällä osastolla?
- Minkälaista lisä tietoa haluat yhteisöllisestä toiminnasta?
- Kuinka välität tiedon osaston toiminnasta ja tehdyistä toimintaohjeista, vapaa päivillä, lomalla olleelle, uudelle työntekijälle tai yleis-sijaiselle?
- Olisiko mielestäsi mahdollista välittää tietoa verkon välityksellä?
- Mitä tietoja olisi tarpeen olla keskustelufoorumeissa ja mitä sinne kirjattaisi?
- Jos keskustelufoorumi laaditaan, kenellä olisi kirjoitus / luku oikeus?
- Mitä haluat tietää tiimityöstä?
- Mitä mieltä olet ydintiimin kokoonpanosta, onko se riittävä. Ketä muita haluaisit toimivan ydintiimissä?
- Ympäröikö vielä tiedon kuulutko esittämäni ydintiimiin? kyllä ei

Kiitos vastauksistasi, kokoan ne ja esittelen 24.10.2003 pidettävässä kokouksessa

RIIHIMÄKI 16.10.2003

terveisin: Ritva Vuorela

**KAIKKIEN KYSELYYN VASTANNEIDEN HENKILÖIDEN KYSELYKAAVAKKEIDEN YHTEENVETO, JOSSA ON HUOMIOITU
AINOASTAAN KOLME YLEISINTÄ VASTAUSTA JA NIIDEN VASTAUSPROSENTIT**

Alkutilanteen kartoituskaavakkeet yhteensä 22 kpl on jaettu torstaina 16.10.2003 Riihimäen vankeilan henkilökunnan postituslokeroon. Palautuspäivä oli 22.10.2003 mennessä päihitteettömän osaston toimistossa olevaan palautuslaatikkoon. Palautettuja kaavakkeita oli 12 eli 54 %, joista ydintiimiin kuuluvien vastausprosentti oli 66,6 %. Palautettujen kyselykaavakkeiden joukossa oli 1 kpl. palautettu tyhjänä ja yhdessä ilmoitus, että ei ole tekemisessä kyseisen osaston toiminnan kanssa.

Kysymykset	I yleisin mielipide	II yleisin mielipide	III yleisin mielipide
Mitä ongelmia kohtaavat päihitteettömän osaston toiminnassa?		ei tietoa toiminnasta	yhteistyö muun henkilökunnan kanssa 25 % n 12
Kuinka haluaisit kehittää päihitteettömän osaston toimintaa?	parannusta linjaukseen ja tiedonkulkuun 50 % n 12	avoimemmaksi tiedottamisessa muulle henkilökunnalle 33 % n 12	kunnan pelisäännöt kaikille tiedoksi 25 % n 12
Minkälainen on mielestäsi päihitteettömän osaston henkilökunnan tiedon välittäminen muulle henkilökunnalle?	tietoa saa kysymällä 66 % n 12	tiedon kulku	voisi tiedottaa enemmän 25 % n 12
Mikä tieto on mielestäsi välttämätöntä saada?	mitä osastolla tapahtuu 50 % n 12	sellainen tieto, ettei tule päällekkäistyä 33 % n 12	perustietoa osaston toiminnasta ja toimintatavoista 25 % n 12
Mitä tietoja katsot tarpeelliseksi informoida, osaston toiminnan tasalaatuisena pitämiseksi?	osastolla työskentelevillä oltava yhtenäinen toimintalinja ja tieto toiminnasta 66 % n 12	kaikista asioista, että saadaan salamyhkäisyys pois 33 % n 12	osaston laatukriteerit 16 % n 12
Mitä mielestäsi tarkoittaa yhteisöllisyys päihitteettömällä osastolla?	erillistoimintaa 40 % n 12	yhdessä tekemistä ja yhteisvastuuta 33 % n 12	tietyä tapaa toimia yhdessä muut huomioon ottamalla 16 % n 12

Minkälaista tietoa haluat yhteisöllisestä toiminnasta?	jatkuvasti perustietoa kaikille jota voi soveltaa	miten yhteisöllisyys käytännössä toimii 50 % n 12	kaikki tieto on hyväksi, joka lisää avoimuutta 33 % n 12
Kuinka välität tiedon osaston toiminnasta ja tehdyistä toimintaohjeista vapaapäivillä, lomalla olleelle,	kirjaan paperille	suullisesti	sähköpostilla
uudelle työntekijälle tai yleis-sijaiselle?	50 % n 12	50 % n 12	16 % n 12
Olisiko mielestäsi mahdollista välittää tietoa verkon välityksellä?	kyllä	tehdään jo jonkin verran	ei, on henkilöitä jotka eivät osaa käyttää tietokonetta 16 % n 12
	75 % n 12	16 % n 12	
Mitä tietoja olisi tarpeen olla keskustelufoorumissa ja mitä sinne kirjattaisiin?	Kaikki tieto, mikä tuntuu kirjoittajasta tarpeelliselta	Kaikki tieto ei saa olla salattavaa 33 % n 12	keskeiset osaston toimintaa koskevat asiat 25 % n 12
Jos keskustelu foorumi laaditaan, kenellä olisi kirjoitus/lukuoikeus?	Kaikilla lukuoikeus	Lukuoikeus kaikilla, kirjoitus oikeus ydintimillä 41 % n 12	ydintimin pitäisi määritellä kenellä on oikeus 25 % n 12
	50 % n 12		
Mitä haluat tietää tiimityöstä?	miten tiimi toimii	mitä se tekee	sitoutuuko kaikki tiimityöhön
	41 % n 12	33 % n 12	16 % n 12
Mitä mieltä olet ydintimin kokoonpanosta, onko se riittävä. Ketä muita haluaisit toimivan ydintimissä?	sairaanhoidajat	esitetty ydintimi	voisi toimia suppeammin tai laajemmin tilanteiden mukaan. 16 % n 12
	58 % n 12	25 % n 12	

Liite 11**Tiedoksi kaikille!**

Verkkoympäristössä tietoa vankilan päihteettömän OSASTON TOIMIN-
NASTA ja mahdollisuus

KAIKKIEN

**LUKEA JA KIRJOITTA
VIESTIVIHKOON**

Näin löydät oikeaan paikkaan

VERKKOYMPÄRISTÖ

Rkvpal1

TOIMINTA

PÄIHTEETÖN

INFO JA VIESTIVIHKO

Terveisin päihteettömän osaston työryhmä

Liite 12

Näin luot PÄIHTEETTÖMÄN OSASTON VIESTIVIHKO pikakuvakkeen näyttöpäätteel- lesi

NAPAUTA työpöydällä hiiren oikeaa puolta.

Valitse vasemmalla painikkeella **UUSI -> pikakuvake**

jatkossa napauta hiiren vasenta puolta

Napauta SELAA

Valitse KOHDE - VERKKOYMPÄRISTÖ

Valitse - Rkvpal1 - napauta kaksi kertaa

Valitse - TOIMINTA – napauta kaksi kertaa

Valitse - PÄIHTEETÖN – napauta kaksi kertaa

Valitse - INFO- JA VIESTIVIHKO – napauta kaksi kertaa

TIEDOSTOTYYPIT – OHJELMAT kohdasta

Valitse Kaikki tiedostot

Valitse VIESTIVIHKO JA NAPAUTA KAKSI KERTAA

Tulee ikkuna LUO PIKAKUVAKE

Valitse – SEURAAVA Valitse - VALMIS

Terveisin päihteettömän osaston työryhmä